

HOITOTYÖN OPETTAJIEN KOMPETENSSI OPISKELIJOIDEN ARVIOIMANA SUOMESSA

Hoitotieteen
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Anu Kortelainen

9.5.2023
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Hoitotiede

Tekijä: Anu Kortelainen

Otsikko: Hoitotyön opettajien kompetenssi opiskelijoiden arvioimana Suomessa

Ohjaajat: TtT, professori Leena Salminen, TtT Satu Kajander-Unkuri

Sivumäärä: 61 sivua, 7 liitesivua

Päivämäärä: 9.5.2023

Hoitotyön opettajat ovat tärkeässä roolissa laadukkaan ja toimivan terveydenhuollon saavuttamisessa sekä yhteiskunnan tarpeisiin vastaavien kompetenttien sairaanhoitajien kouluttamisessa. Tämän saavuttamiseksi hoitotyön opettajilta vaaditaan laaja ja monipuolinen kompetenssi, jota he pystyvät joustavasti soveltamaan terveydenhuollon sekä koulutuksen jatkuvasti muuttuvissa ympäristöissä. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata hoitotyön opettajien kompetenssia ja siihen yhteydessä olevia tekijöitä hoitotyön opiskelijoiden arvioimana Suomessa.

Tutkimus toteutettiin määrällisenä poikkileikkaustutkimuksena. Tutkimuksessa hoitotyön opettajien kompetenssia arvioivat kolmannen ja neljännen vuoden hoitotyön opiskelijat (n=386) 12 ammattikorkeakoulusta Suomessa. Aineisto kerättiin huhti-joulukuussa 2021 osana laajempaa New Nurse Educator -hanketta. Aineistonkeruumenetelmänä oli kysely, joka perustui Tool for Evaluation of Requirements of Nurse Teacher (ERNT)-mittariin (©Salminen 2000). Aineisto analysoitiin tilastollisesti. Analyysi koostui kuvailevasta tilastollisesta analyysistä sekä muuttujien välisten yhteyksien tarkastelusta, joka tehtiin korrelaatiokertoimia ja lineaarista regressioanalyysia hyödyntämällä.

Hoitotyön opettajien kompetenssi oli hyvä tässä tutkimuksessa arvioituilla osa-alueilla hoitotyön opiskelijoiden arvioimana. Opettajien vahvin kompetenssialue oli hoitokompetenssi. Opettajilla oli hyvä kokonaiskuva hoitotyöstä sekä he yhdistivät työssään hyvin teorian ja käytännön pohjaten toimintansa kokonaisuudessaan hyvin näyttöön. Opettajien suhteet opiskelijoihin ja pedagoginen kompetenssi olivat myös hoitotyön opettajien vahvoja kompetenssialueita. Opettajan toiminnassa matalammin arvioituja kompetenssialueita olivat persoonallisuuden piirteet sekä arviointikompetenssi. Opettajilla oli eniten haasteita oman toimintansa arvioinnissa. Opiskelijoiden arvioiden perusteella heitä nykyisissä opinnoissa opettaneen vähiten osaavan opettajan osaaminen oli kuitenkin suhteellisen heikkoa ja verrattuna arvioihin eniten osaavan opettajan osaamisesta voitiin todeta, että ammattikorkeakouluissa hoitotyön opettajien yleisessä kompetenssissa saattoi olla hyvinkin suurta vaihtelua.

Opiskelijat olivat pääasiassa tyytyväisiä nykyisiin hoitotyön opintoihinsa, ja tulosten perusteella opiskelijoiden tyytyväisyys opintoihinsa oli yhteydessä heidän arvioihinsa opettajien korkeammasta kompetenssista ($p < 0,001$). Opiskelijoiden itsearvioiden perusteella heidän opintomenestyksensä on hyvällä tasolla, mutta sen ei havaittu olevan yhteydessä korkeampiin arvioihin opettajien kompetenssista. Opiskelijoiden ikä tai opiskelun vaihe eivät myöskään olleet yhteydessä opiskelijoiden arvioihin opettajiensa kompetenssista.

Tutkimuksen avulla saatiin lisää tietoa opettajien kompetenssiin liittyvistä vahvuuksista ja kehityskohteista opettajien koulutuksen ja täydennyskoulutuksen suunnittelun tueksi. Jatkossa opettajien kompetenssia tulisi vielä arvioida tässä tutkimuksessa arvioitujen kompetenssialueita laajemmin kattaen opettajien johtamis-, digipedagogisen- ja eettisen kompetenssin. Myös tutkimusta opiskelijoiden osaamisen yhteydestä opettajien kompetenssiin tulisi vielä jatkaa.

Avainsanat: kompetenssi, hoitotyön opettaja, hoitotyön opiskelija

Master's Thesis

Subject: Nursing Science

Author: Anu Kortelainen

Title: Nurse educator's competence evaluated by nursing students in Finland

Supervisors: PhD, professor Leena Salminen, PhD Satu Kajander-Unkuri

Number of pages: 61 pages, 7 appendices

Date: 9.5.2023

Nurse educators play a significant role in achieving high-quality and functional healthcare, as well as educating competent nurses who meet the needs of society. To achieve this, nurse educators require a broad and diverse set of competencies that they can flexibly apply in the constantly changing environments of healthcare and education. The purpose of this study was to describe nurse educators' competencies as assessed by nursing students in Finland, as well as factors associated with competence.

The study was conducted as a cross-sectional survey. Nurse students in their third and fourth years (n=386) from 12 Universities of Applied Sciences in Finland assessed nurse educators' competencies. The data were collected between April and December 2021 as part of a larger New Nurse Educator project. The data collection method was a survey based on the Tool for Evaluation of Requirements of Nurse Teacher (ERNT) scale (©Salminen 2000). The data were analyzed statistically. The analysis consisted of descriptive statistical analysis and examination of relationships between variables using correlation coefficients and linear regression analysis.

Nurse educators' competencies were assessed as good in the areas evaluated in this study by nursing students. The educators' strongest competence area was nursing competence. The educators had a good overall understanding of nursing and were able to combine theory and practice, basing their practice on evidence. The educators' relationships with students and teaching competence were also strong competence areas. Personality traits and evaluation competence were the areas where educators were rated lower. Educators had the most difficulty evaluating their own performance. Based on students' evaluations, the competence of the least competent educator in their current studies, was relatively weak. Compared to the evaluations of the most competent educators, there was a wide variation in nursing educators' overall competence in Universities of Applied Sciences.

The students were mainly satisfied with their current nursing studies, and based on the results, students' satisfaction with their studies was associated with higher ratings of teachers' competence ($p < 0.001$). Based on their self-assessments, students' academic performance was at a good level, but it was not found to be associated with higher ratings of nursing educators' competence. Students' age or stage of studies were not related to their evaluations of their educators' competence.

The study provided more information on the strengths and areas for improvement related to nurse educators' competencies to support the planning of their education and continuing education. In the future, teachers' competencies should be evaluated more extensively, covering not only the competencies assessed in this study but also their leadership, digital pedagogical, and ethical competencies. Further research should also be conducted on the relationship between students' skills and teachers' competencies.

Keywords: competence, nurse educator, nurse student

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Keskeiset käsitteet	8
2.1	Hoitotyön opettaja	8
2.2	Kompetenssi	8
2.3	Hoitotyön opettajan kompetenssi	9
2.3.1	Hoitokompetenssi	11
2.3.2	Pedagoginen kompetenssi	11
2.3.3	Arviointikompetenssi	12
2.3.4	Persoonallisuuden piirteet	13
2.3.5	Suhteet opiskelijoihin	14
3	Kirjallisuuskatsaus	15
3.1	Hakustrategia	15
3.2	Mukaanotto- ja poissulkukriteerit sekä tutkimusten valintaprosessi	16
3.3	Tutkimusten laadun arviointi	17
3.4	Tutkimusten analyysi	18
3.5	Tulokset	19
3.5.1	Tutkimusten kuvaus	19
3.5.2	Hoitotyön opettajien kompetenssi	20
3.5.3	Arviointiin yhteydessä olevat tekijät	26
3.6	Kirjallisuuskatsauksen yhteenveto	26
4	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	28
5	Tutkimuksen empiirinen toteutus	29
5.1	Kohderyhmä ja otos	29
5.2	Aineiston keruu	29
5.3	Aineiston analyysi	30
6	Tutkimustulokset	33
6.1	Kohdejoukon kuvaus	33
6.2	Hoitotyön opettajien kokonaiskompetenssi	34
6.3	Hoitotyön opettajien hoitokompetenssi	35

6.4	Hoitotyön opettajien pedagoginen kompetenssi	35
6.5	Hoitotyön opettajien arviointikompetenssi	36
6.6	Hoitotyön opettajien persoonallisuuden piirteet	36
6.7	Hoitotyön opettajien suhteet opiskelijoihin	37
6.8	Arviointiin yhteydessä olevat tekijät	37
7	Pohdinta	40
7.1	Tulosten tarkastelu	40
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	46
7.3	Tutkimuksen eettisyys	49
7.4	Johtopäätökset	50
7.5	Jatkotutkimusehdotukset	50
	Lähteet	52
	Liitteet	62
	Liite 1. Tietokantakohtaiset hakulausekkeet ja hakutulokset	62
	Liite 2. Kirjallisuuskatsauksen tutkimukset	63
	KUVIO 1. TUTKIMUSTEN VALINTAPROSESSIN ETENEMINEN (MOHER YM. 2009)	17
	TAULUKKO 1. HOITOTYÖN OPISKELIJOIDEN TAUSTATIEDOT RYHMITTÄIN	34
	TAULUKKO 2. HOITOTYÖN OPETTAJIEN KOMPETENSSI ERNT-MITTARILLA MITATTUNA JA SUMMAMUUTTUJIIEN ALFA-ARVOT	34
	TAULUKKO 3. HOITOTYÖN OPETTAJIEN KOKONAISKOMPETENSSI VAS-ASTEIKOLLA	34
	TAULUKKO 4. HOITOTYÖN OPETTAJAN HOITOKOMPETENSSI	35
	TAULUKKO 5. HOITOTYÖN OPETTAJAN PEDAGOGINEN KOMPETENSSI	36
	TAULUKKO 6. HOITOTYÖN OPETTAJIEN ARVIOINTIKOMPETENSSI	36
	TAULUKKO 7. HOITOTYÖN OPETTAJIEN PERSONALLISUUDEN PIIRTEET	37
	TAULUKKO 8. HOITOTYÖN OPETTAJIEN SUHTEET OPISKELIJOIHIN	37
	TAULUKKO 9. TAUSTAMUUTTUJIIEN JA OPETTAJIEN KOMPETENSSIN VÄLISET SPEARMANIN KORRELAATIOKERTOIMET	38

1 Johdanto

Ammattitaitoiset hoitotyön opettajat ovat olennaisessa roolissa laadukkaan ja toimivan terveydenhuollon saavuttamisessa sekä yhteiskunnan tarpeisiin vastaavien kompetenttien sairaanhoitajien kouluttamisessa (World Health Organization [WHO] 2021). Puute ammattitaitoisista hoitotyön opettajista yhdistettynä kasvaneeseen tarpeeseen kouluttaa uusia hoitotyöntekijöitä lisää paineita koulutusorganisaatioita ja niiden henkilökuntaa kohtaan (WHO 2013b). Tulevaisuuden ammattilaisten kouluttamiseksi haastavissa olosuhteissa hoitotyön opettajilta vaaditaan laaja ja monipuolinen kompetenssi, jota he pystyvät soveltamaan toimiessaan erilaisissa rooleissa terveydenhuoltoalan sekä koulutuksen jatkuvasti muuttuvissa ympäristöissä (National League for Nursing [NLN] 2022, WHO 2020, WHO 2016, Lovric ym. 2014). Tulevaisuuden työelämässä vaadittavan kompetenssin, joka muuttuu jatkuvasti terveydenhuoltoalan ja potilaiden sekä terveysongelmien monimuotoistuesssa, tulisi olla myös hoitotyön koulutuksen perustana (Giddens ym. 2022, Nursing and Midwifery Council [NMC] 2018, WHO 2016). Tämän yhtälön ratkaisemisessa olennaisessa roolissa ovat hoitotyön vetovoimaisuuden lisäksi hoitotyön koulutuksen tehokkuus, laatu ja mielekkyys. (American Association of Colleges of Nursing [AACN] 2022, WHO 2013a, WHO 2013b). Hoitotyön opettajien määrän lisäämiseksi tulisi huomioida kohdistaa opettajan työn vetovoimaisuuden parantamiseen ja nykyisten sekä tulevien opettajien kompetenssin vahvistamiseen (Jarosinski ym. 2022, Page-Cutrara ym. 2022, WHO 2013b).

Kompetenssilla tarkoitetaan toiminnallista soveltuvuutta ja kykyä yhdistää tietoa, taitoja, asenteita ja arvoja tietyissä käytännön konteksteissa ja tilanteissa (Smith 2012, Meretoja 2003). Hoitotyön opettajien kompetenssi on olennainen osa hoitotyön koulutuksen laatua (The European Federation of Nurse Educators [FINE] 2023, NLN 2022, Numminen ym. 2014, Johnsen ym. 2002). Ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys, että hoitotyön opettajilla on riittävä kompetenssi muuttuvassa ympäristössä toimimiseen (WHO 2013b) tai että kompetenssi olisi yhtenevä eri maissa mahdollistaen opettajien liikkuvuuden (Salminen ym. 2010). Laadukkaan, potilasturvallisen ja ajankohtaisen hoitotyön saavuttamiseksi korkean laatukulttuurin ylläpitäminen koulutuksessa on ensiarvoisen tärkeää ja sen takaamiseksi hoitotyön opettajien kompetenssia tulisi arvioida säännöllisesti sekä monipuolisesti. Kompetenssin tutkimista ja vertailua haastaa hoitotyön opettajan kompetenssin sekä hoitotyön opettajuuden ja siihen liittyvän työnkuvan vaihtelevat määritelmät (Mikkonen ym. 2020, WHO 2016, Salminen 2000). Hoitotyön opettajien koulutus ja sen akateeminen taso

vaihtelevat myös eri maissa (Campos Silva ym. 2022, Jackson ym. 2009), kuten myös opettajien toimenkuvat, roolit ja velvollisuudet (NLN 2022, Strandell-Laine ym. 2022, Salminen ym. 2021).

Hoitotyön opettajan kompetenssia on tutkittu jonkin verran eri näkökulmista vaihtelevin metodein ja erilaisia mittareita hyödyntäen (Lemetti ym. 2023, Salminen ym. 2021, Mikkonen ym. 2019a, Zlatanovic ym. 2017, Salminen ym. 2013, Johnsen ym. 2002, Salminen 2000). Useat tutkimukset keskittyvät opettajien itsearvioihin omasta kompetenssistaan (Salminen ym. 2021, Mikkonen ym. 2019a, Salminen ym. 2013, Numminen ym. 2010, Johnsen ym. 2002, Salminen 2000). Hoitotyön opettajan kompetenssin yhteydestä opiskelijoiden osaamiseen tiedetään vielä vähän, mutta viitteitä opiskelijoiden korkeamman itsearvioitun osaamisen yhteydestä korkeampiin arvioihin opettajien kompetenssista on havaittu (Salminen ym. 2021). Hoitotyön opiskelijan näkökulmasta opettajan kompetenssi on merkityksellinen vaikuttaessaan opiskelijoiden koulutukseen tyytyväisyyteen (Rossini ym. 2021, Salminen ym. 2021). Opettajan ammatilliseen vastuuseen kuuluu opiskelijoita kannustavan opiskeluympäristön luominen sekä ajankohtaisen ja näyttöön perustuvan opetuksen tarjoaminen monipuolista pedagogiikkaa hyödyntäen (WHO 2016). Opettaja voi myös vaikuttaa koulutuksen pitovoimaan, sillä opettajaltaan riittävästi tukea saavat opiskelijat ovat sitoutuneempia ja valmistuvat todennäköisemmin koulutuksesta suunnitelmiansa mukaisesti (Smith-Wacholz ym. 2019, Pitt ym. 2012, Ujváriné ym. 2011).

Hoitotyön opettajien tarkoituksenmukainen koulutus, jota tällä tutkimuksella pyritään edistämään, antaa pohjan opettajan kompetenssin kehittymiselle ja sen myötä tulevien hoitajien tietojen, taitojen ja asenteiden kehittymiselle (WHO 2016). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata hoitotyön opettajien kompetenssia hoitotyön opiskelijoiden arvioimana Suomessa sekä kompetenssin arviointiin yhteydessä olevia tekijöitä. Tutkimus liittyy kansainväliseen A New Agenda for Nurse Educator Education in Europe (New Nurse Educator) -projektiin (Campos Silva ym. 2022, <https://new-nurse-educator.utu.fi/>). Tässä tutkimuksessa raportoidaan ammattikorkeakoulussa opiskelevalta hoitotyön opiskelijoilta huhti-joulukuussa 2021 kerätty aineisto hoitotyön opettajien kompetenssista.

2 Keskeiset käsitteet

2.1 Hoitotyön opettaja

Hoitotyön opettajalla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa ammattikorkeakoulussa työskentelevää opettajaa, joka opettaa hoitotyön teoreettista sisältöä, sekä vastaa hoitotyön koulutuksen kliinisessä ympäristössä tapahtuvista ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta. Suomessa hoitotyön opettajana toimivalta henkilöltä vaaditaan terveysalan ammattikorkeakoulututkinto sekä soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Hoitotyön opettajalta vaaditaan myös vähintään kolmen vuoden kliininen työkokemus hoitotyöstä. (Valtioneuvosto 2014.) Suomessa hoitotyön opettajan työtä säädellään valtion, kuntayhtymien, kuntien sekä oppilaitosten toimesta. Ammatin kelpoisuusvaatimuksia ja varsinaisia tehtäviä säädellään valtioneuvoston asetuksella. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, Valtioneuvosto 2014.) Kansainvälisesti katsottuna hoitotyön opettajien koulutuksessa ja sen akateemisessa tasossa on kuitenkin vaihtelua (Campos Silva ym. 2022, Jackson ym. 2009).

Hoitotyön opettajien työ koostuu monipuolisesti erilaisista toimenkuvista, rooleista ja velvollisuuksista, joita opettajan ydinkompetenssit heijastavat (Salminen ym. 2021, NLN 2022). Suomessa hoitotyön opettaja voi harjoittaa ammattiaan sekä terveysalan toisen asteen koulutuksessa että ammattikorkeakoulutasolla. Kansainvälisessä kontekstissa hoitotyön opettajien työ sijoittuu perinteisesti ammatillisiin opistoihin, sairaaloihin ja korkeakouluihin sekä yliopistoihin. Akateemisen opettajan rooli voi esiintyä perinteisten luokkahuoneympäristöjen lisäksi myös monissa ei-perinteisissä ympäristöissä. (NLN 2022, Campos Silva ym. 2022, Ammattikorkeakoululaki 932/2014, Valtioneuvosto 2014.)

2.2 Kompetenssi

Hoitotyön opettajien koulutuksen tavoitteena on opettajan työssä vaadittavan kompetenssin saavuttaminen. Kompetenssi on osaamista laajempaan ja kompleksisempaan käsitteenä pätevämpi kuvaamaan hoitotyön opettajalta vaadittua tietojen taitojen ja asenteiden kokonaisuutta. (Flinkman ym. 2016.) Kompetenssin nähdään myös olevan ammatillisten standardien ydinelementti (WHO 2013b). Sen kehittyminen on ajan kuluessa esiintyvä prosessi, joka koostuu vaihtelevasta yhdistelmästä koulutusta, harjoittelua ja ammatillista kasvua (Cowan ym. 2005, Benner 1984).

Kompetenssi on käsite, jonka määrittelystä ei ole selkeää konsensusta (Flinkman ym. 2016, Pihlainen ym. 2016, Smith 2012). Tutkijoiden keskuudessa kompetenssi mielletään hyvin abstraktiksi ilmiöksi ja sen arviointi ja mittaaminen monimutkaiseksi toteuttaa. (Flinkman ym. 2016, Smith 2012). Kompetenssin selkeän ja yksiselitteisen määritelmän saavuttaminen on olennaista kompetenssin arviointiin validien arviointityökalujen kehittämiseksi (Smith 2012). Sanakirja määrittelee kompetenssin yksinkertaisesti kyvyksi tehdä jokin asia hyvin tai taidoksi, joka tarvitaan tietyn työn tekemiseksi (Cambridge Dictionary 2023). Kompetenssia voidaan kuvata myös pätevän tai riittävän tiedon, arvostelukyvyn ja taitojen omaamisen ominaisuutena tai tilana (Merriam-Webster 2023). Kompetenssin on useimmiten tunnistettu koostuvan yksilön tiedoista ja taidoista. Muita kompetenssin tunnistettuja ominaisuuksia ovat asenteet, kyvyt, arvot, käsitykset, ja henkilökohtaiset tai luonteeseen liittyvät ominaisuudet. Kirjallisuudessa on kuitenkin erilaisia näkemyksiä, siitä mitkä näistä ominaisuuksista kompetenttin henkilön tulisi omata. (Fernandez ym. 2012.)

Tässä tutkimuksessa kompetenssi määritellään Meretojan (2003) hoitotieteellisen tutkimuksen kontekstissa tekemän määritelmän mukaisesti. Määritelmässä kompetenssilla tarkoitetaan toiminnallista soveltuvuutta ja kykyä yhdistää tietoa, taitoja, asenteita ja arvoja tietyissä kontekstuaalisissa käytännön tilanteissa. Tähän määritelmään on vielä tässä tutkimuksessa Cowanin ym. (2005) määritelmän mukaisesti lisätty kyky yhdistää toiminta edellä mainittuihin seikkoihin.

2.3 Hoitotyön opettajan kompetenssi

Ammattikohtaiset kompetenssivaatimukset syntyvät ammattiin liittyvien vaatimusten sekä ammattilaisten kohtaamien odotusten perusteella (Ruotsalainen & Kääriäinen 2018). Kompetenssin monitulkintaisuudesta huolimatta hoitotyön opettajien kompetenssi on universaali ilmiö, jota on arvioitu laajasti eri puolilla maailmaa (Lemetti ym. 2023). Hoitotyön opettajan kompetenssivaatimukset kehittyvät jatkuvasti ympäristössä tapahtuvien muutosten myötä, jotka vaikuttavat hoitotyön koulutuksen kehitykseen sekä sieltä valmistuvien opiskelijoiden tavoiteltuun kompetenssiin (WHO 2013b). Opettajien kompetenssivaatimuksia on osaltaan nostanut myös hoitotyön koulutuksen akateemistuminen ja hoitotieteellisen tutkimuksen lisääntyminen (Zlatanovic ym. 2017). Hoitotyön opettajien työssä vaadittavia ydinkompetensseja on määritelty vaihtelevin sisällöin useiden eri tahojen toimesta. (Mikkonen ym. 2019b, Mikkonen ym. 2018, WHO 2016, Australian Nurse Teachers' Society [ANTS] 2010, Salminen ym. 2010, NLN 2005.) Nykyisin Suomessa

hoitotyön opettajien kompetenssivaatimukset ja hoitotyön opettajien koulutus pohjautuvat Mikkosen ym. (2019) tekemään määritelmään. Edellä mainittujen määritelmien perusteella on ilmeistä, että hoitotyön opettajilta odotettava kompetenssi on hyvin laaja-alainen.

Kompetenssikuvaukset perustuvat hoitotyön opettajien tehtäviin ja vastuihin, jotka heidän tulisi minimissään omata ja ne riippuvat siitä toimiiko opettaja opetusta tarjoavassa instituutiossa, kliinisessä käytännössä vai molemmissa. Maailman terveysjärjestön kansainvälisen määritelmän mukaan hoitotyön opettajan kompetenssi koostuu tiedoista, asenteista ja käyttäytymisestä sekä taidoista ja kyvyistä (WHO 2016). NLN (2005) on kompetenssikuvauksissaan huomionut kompetenssin kehittymisen ja mahdollisuudet hallita opettajan rooli koko laajuudessaan kuvaamalla erilliset kompetenssivaatimukset alle kaksi vuotta opettajana toimineille. Kompetenssikuvausten tavoitteena on ollut hoitotyön koulutuksen laadun parantaminen sekä vastuun varmistaminen, kuten WHO:n (2016) tutkimukseen perustuvassa kompetenssikuvauksessa.

Kompetenssikuvausten sisältö vaihtelee jonkun verran määritelmittäin. Hoitotyön opettajan ydinkompetensseihin on määritelty kuuluvan kliinisen hoitokompetenssin, opetusosaamisen, kommunikaatio- ja yhteistyötaidot, monitorointi- ja arviointitaidot sekä johtamistaidot (WHO 2016). NLN:n (2005) määritelmän mukaan akateemisen hoitotyön opettajan kompetensseihin kuuluvat oppimisen edistäminen, opiskelijoiden kehittymisen ja sosialisoinnin edistäminen, arviointitaidot, opetussuunnitelmatyöhön liittyvät taidot, johtamistaidot ja etenkin muutosjohtaminen, oman roolin jatkuva laadun parantaminen, koulutuksellisessa ympäristössä toimiminen ja sivistykseen sitoutuminen.

Hoitotyön opettajan kompetenssin arviointiin on kehitetty kompetenssikuvausten ja tutkimuksen perusteella useita mittareita, jotka kuvaavat osaltaan opettajalta odotettavaa kompetenssia operationalisoimalla siihen liittyviä käsitteitä. Useimpien mittareiden avulla pystytään arvioimaan opettajan pedagogista- ja hoitokompetenssia sekä johtamiskompetenssia. (Lemetti ym. 2023.) Terveys- ja sosiaalialalle kehittämässään HeSoEduCo-mittarissa (The Health and Social Care Educator's Competence) Mikkonen ym. (2020) ovat määritelleet hoitotyön opettajan kompetenssin näyttöön perustuvaksi toiminnaksi, yhteisöllisen digitaalisen oppimisen mahdollistamiseksi, opiskelijalähtöiseksi pedagogiikaksi, verkostoitumisosaamiseksi, johtamis- ja hallinto-osaamiseksi, kulttuuriseksi osaamiseksi, opiskelijan ammatillisen kehittymisen ohjaamisosaamiseksi sekä substanssi- ja opetussuunnitelmaosaamiseksi. Salmisen (2000) kehittämässä ERNT-mittarissa (A Tool for

Evaluation of Requirements of Nurse Educator) opettajan kompetenssi jaetaan viiteen kategoriaan: hoitokompetenssi, pedagoginen kompetenssi, arviointikompetenssi, persoonallisuuden piirteet sekä suhteet opiskelijoihin (mm. Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Johnsen ym. 2002, Salminen 2000). Muita kompetenssin arviointiin kehitettyjä mittareita on tuotu esille kirjallisuuskatsauksen tulosten yhteydessä. Tässä tutkimuksessa hoitotyön opettajan kompetenssi määritellään Salmisen (2000) määritelmän mukaisesti. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin hoitotyön opettajan kompetenssin sisältöä Salmisen (2000) esittämien viiden kategorian mukaisesti.

2.3.1 Hoitokompetenssi

Hoitokompetenssilla tarkoitetaan hoitotyön opettajan ajantasaisia ja näyttöön perustuvia tietoja kliinisestä hoitotyöstä sekä niihin liittyviä taitoja (WHO 2016) ja kykyä yhdistää teoretietoja käytännön hoitotyöhön. Teoriaa ja käytäntöä yhdistämällä opettaja mahdollistaa hoitotyön muutoksissa mukana pysymisen. Ajantasainen tietämys hoitotyön käytännöistä, teorioista, tutkimuksista ja kehityksestä mahdollistaa hoitotyön opettajalle myös näiden tietojen välittämisen opiskelijoille. (Zlatanovic ym. 2017, Salminen ym. 2013.) Hoitotyön opettajan tulisi omata hyvä kokonaiskäsitelmä hoitotyöstä ja perustaa työskentelynsä ammattikirjallisuuteen ja tutkimuksen avulla saavutettuun näyttöön (Salminen 2000). Hoitotyön perustuessa nykypäivänä vahvasti näyttöön on näyttöön perustuvan toiminnan osaaminen keskeistä myös hoitotyön opettajalle. Tämä ilmenee ajankohtaiseen tutkimustietoon perehtymisenä, kykyä uuden tiedon luomiseen sekä näyttöön perustuvan toiminnan prosessin tunnistamisena. (Mikkonen ym. 2020.) Hoitokompetenssin omaaminen ilmenee myös opettajan ollessa kyvykäs vastaamaan toiminnoistaan ja pystyessään ohjaamaan opiskelijoita teoria- ja käytännön tiedon integroimiseen (Salminen 2000). Hoitokompetenssiin kuuluu olennaisesti siihen liittyvien tietojen ja taitojen säilyttäminen ja ajankohtaisena pitäminen (WHO 2016, Salminen 2000). Hoitotyön opettajan kliinisen uskottavuuden säilyttämisen nähdään vaikuttavan positiivisesti opiskelijoiden saamiin oppimiskokemuksiin ja takaavan korkeatasoisen opetuksen (Zlatanovic ym. 2017).

2.3.2 Pedagoginen kompetenssi

Hoitotyön opettajan pedagogisen kompetenssin pohjalla on opettajan laaja tietämys pedagogisista menetelmistä ja oppimisen teorioista (WHO 2016, Salminen 2000). Hallitsemalla pedagogiset menetelmät ja opetustekniikat, hoitotyön opettajat edesauttavat

opiskelijoiden tehokasta oppimista. Pedagogisen osaamisen avulla opettaja pystyy kehittämään opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä käyttämään erilaisia opetusmateriaaleja, jotka tukevat oppimista. (WHO 2016.) Opetustaidoissa ilmenee opettajan kompetenssi toimia vuorovaikutteisesti opiskelijoiden kanssa opetus- ja ohjaustilanteissa. Opettajan roolin monimuotoisuus ilmenee vaatimuksissa sitoutua tutkimustiedon luomiseen sekä koulutuksen kehittämiseen tutkitun tiedon avulla (WHO 2016). Opettajan taitoihin kuuluu tutkimusnäyttöön pohjautuvan opetuksen tarjoaminen, jossa korostuu jälleen näyttöön perustuvan toiminnan osaaminen. (Mikkonen ym. 2020.) Opettajan kompetenssin opetettavan sisällön suhteen on myös tunnistettu olevan yksi tehokkaan opettajan tunnusmerkeistä (Berg & Lindseth 2004). Pedagogisesti kompetenttin opettajan odotetaan pystyvän yhdistämään ajankohtaiset opetusmenetelmät saumattomasti terveysalan ja aikuisoppimisen kontekstiin (WHO 2016, Salminen 2000), sekä yhdistämään teorian tietoa käytäntöön opetuksessaan (Mikkonen ym. 2020).

Opetuksen odotetaan olevan opiskelijalähtöistä ja opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioivaa. Kompetentti opettaja motivoi opetuksen kautta opiskelijoita jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseen (Järvinen ym. 2021, Mikkonen ym. 2020) ja jatkuvaan tiedon hankkimiseen (Salminen 2000). On myös tärkeää, että opettaja pystyy tukemaan opiskelijoiden kriittisen ajattelun, päätöksenteon ja itseohjautuvuuden kehittymistä, jotka ovat tärkeitä osaamisalueita hoitotyössä (Järvinen ym. 2021, Kajander-Unkuri ym. 2021, Salminen 2000). Opettajalta odotetaan myös yhä laajempia digitaaliteknologia taitoja ja niiden sujuvaa ja monipuolista hyödyntämistä opetustoiminnassa (Mikkonen ym. 2020, WHO 2016). Uudemmina ilmiöinä pedagogisessa kompetenssissa näkyvät myös moniammatillisuus ja yhteisöllinen oppiminen (Mikkonen ym. 2020, WHO 2013b).

2.3.3 Arviointikompetenssi

Hoitotyön opettajan kompetenssiin kuuluu olennaisena osana laajat arviointitaidot, joiden avulla he tukevat opiskelijoiden ammatillista kehittymistä. Niitä hyödyntämällä hoitotyön opettaja pystyy arvioimaan koulutuksen sisältöä, omaa toimintaansa, sekä ennen kaikkea opiskelijoiden kompetenssia oppimisen ja sen tulosten kautta. (WHO 2016, Salminen 2000.) Opettajalta odotetaan opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin suhteen myös kriteeriperustaisen arvioinnin osaamista (Mikkonen ym. 2020). Hoitotyön opiskelijoiden kompetenssin arvioiminen on yksi opettajan tärkeimmistä velvollisuuksista (Järvinen ym. 2021, Salminen ym. 2013). Opettaja on päävastuussa opiskelijan kompetenssin arvioinnista ja

siihen orientoimisesta myös kliinisten harjoittelujaksojen arviointitilanteissa (Helminen ym. 2017). Arviointiin liittyvässä kompetenssissa korostuvat käytettyjen arviointimenetelmien monipuolisuus, arvioinnin oikea-aikaisuus (WHO 2016) ja annetun palautteen rakentavuus (Mikkonen ym. 2020, Salminen 2000). Arvioinnin tulisi aina olla myös objektiivista, oikeudenmukaista ja rehellistä (WHO 2016, Salminen 2000).

2.3.4 Persoonallisuuden piirteet

Hoitotyön opettajan kompetenssi pohjautuu osiltaan opettajan persoonallisuuden piirteisiin, jotka ovat osa opettajan luonnetta ja kuvastavat opettajan asenteita. Persoonallisuuden piirteet ovat olennaisia saattaessaan vaikuttaa opettajan toteuttamaan opetukseen kuten myös kanssakäymiseen muiden ihmisten kanssa. (Salminen ym. 2010, Salminen 2000, Mogan & Knox 1987.) Niiden nähdään olevan myös olennaisessa roolissa opiskelijoiden oppimisen edistämisessä (Berg & Lindseth 2014). Opettajan ammatilliseen asenteeseen kuuluvat ammatilliset käsitykset, ammatillisten arvojen omaaminen, uskottavuus sekä itseluottamus (Zlatanovic ym. 2017). Ammatillinen identiteetti on osa opettajan persoonallisuuden piirteitä ja se kuvaa opettajan ammatillista aktiivisuutta, vastuullisuutta ja jatkuvaa kehittymistä osana työyhteisöä (Salminen 2000). Opettajan tulisi toimia johdonmukaisesti ja tarvittaessa pystyä tunnustamaan virheensä ja rajoitteensa (Johnsen ym. 2002, Salminen 2000). Avoimuuden ja joustavuuden ja rehellisyyden on myös kuvattu olevan merkkejä kompetenttin opettajan persoonallisuuden piirteistä. Joustavalla hoitotyön opettajalla on kyky sopeutua erilaisiin opiskelijoiden oppimistarpeisiin ja oppimistyyliin. (Salminen 2000.)

Myös opettajan innostuneisuus ja ammattiin ja opettamaansa sisältöön sitoutuminen ovat piirteitä, joiden avulla opettajat pystyvät tukemaan opiskelijoita (Zlatanovic ym. 2017, ANTS 2010). Kliinisessä ympäristössä opettajalle tärkeinä ominaisuuksina pidetään ihmiskeskeistä lähestymistapaa, ammatillisuutta ja vastuullisuutta sekä intohimoa ja positiivista asennetta, joiden avulla opettaja pystyy motivoimaan opiskelijoita (Labraque ym. 2020). Myös empaattisuuden on nähty olevan hoitotyön opettajalle toivottava persoonallisuuden piirre. Empaattisuus auttaa opettajaa luomaan luottamuksellisen suhteen opiskelijoiden kanssa ja tukemaan heitä oppimisessa ja sen kautta osoittamaan ymmärrystä opiskelijoita kohtaan. Opettajan osoittama empatia vaikuttaa positiivisesti opiskelijoiden ammatilliseen kasvuun ja motivoi opiskelijoita jatkamaan opintojaan. (Mikkonen ym. 2015.)

2.3.5 Suhteet opiskelijoihin

Ilman ihmisten välisiä suhteita, kuten opettaja-opiskelijasuhteita, syntyy hyvin vähän tuloksia tuottavaa oppimista. Ihmissuhteet ovat fundamentaalisia oppimiselle. (Riley 2011.) Myös hoitotyön opettajan ja opiskelijan välinen tasavertainen ammatillinen suhde on tärkeä tekijä opiskelijan akateemisen sekä kliinisen kehittymisen kannalta. Tämä suhde kehittyy opiskelijoiden edessä opinnoissaan sekä ulottuu paljon opettamista ja valvontaa laajemmalle. Opettajien odotetaan osoittavan kompetenssin lisäksi tinkimättömyyttä, reiluuutta sekä myötätuntoa, joiden avulla he voivat saavuttaa opiskelijoiden luottamuksen, joka nähdään olennaisena komponenttina opettajan ja opiskelijan välisessä suhteessa. (Barrett & Harris 2020, Varagona & Hold 2019.) Johnsenin ym. (2002) mukaan hoitotyön opettajan hyvä suhde opiskelijoihin näyttäytyy opettajan osoittaessa luottamusta ja kunnioitusta opiskelijoita kohtaan. Hoitotyön opettajalla on tärkeä rooli luottamuksen syntymisen ja ylläpitämisen helpottamisessa. Luottamuksellisen suhteen päämääränä ovat professionalismin ja roolimalliuden saavuttaminen. Laadukkaan opetuksen ja oppimisen varmistaminen muodostavat opettajien ja opiskelijoiden luottamuksen ja luottamuksellisten suhteiden perustan hoitotyön koulutuksessa. (van Dyk ym. 2022.) Yksi tärkeimmistä opettajan ja opiskelijan välisen suhteen ilmenemismuodoista on harjoittelujaksoilla esiintyvä pedagoginen yhteistyö, jonka tarkoituksena on mahdollistaa opiskelijan teoretietojen mahdollisimman saumaton yhdistyminen käytäntöön (Strandell-Laine ym. 2022).

Suhteissa opiskelijoihin, kuten myös kollegoihin ilmenevät opettajien kommunikaatio- ja yhteistyökompetenssi. Niiden tärkeys korostuu myös opettajan toimiessa osana paikallista ja kansainvälistä yhteisöä. (NLN 2005, WHO 2016.) Esimerkillisen kommunikaatio- ja yhteistyökompetenssin omaava opettaja osaa viestiä selkeästi ja havainnollisesti välittääkseen tietoa opiskelijoille. Kommunikaatio on olennaisessa roolissa kyvyssä kuunnella opiskelijoita ja kysymyksiin ja tarpeisiin vastaamisessa. Oman toimintansa kautta opettaja pystyy välittämään näitä taitoja myös opiskelijoilleen (WHO 2016).

3 Kirjallisuuskatsaus

Aihealueen aiemman tutkimuksen kartoittamiseksi tehtiin kirjallisuuskatsaus, jonka tarkoituksena on kuvata hoitotyön opettajien kompetenssia hoitotyön opiskelijoiden arvioimana sekä arviointiin yhteydessä olevia tekijöitä. Katsauksessa noudatettiin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen vaiheita lukuun ottamatta laadunarviointia, joka suoritettiin vain tutkimuksen tekijän toimesta. Katsaus eteni vaiheittain hakulausekkeen muotoilusta tietokantahakujen kautta tutkimusten valintaan ja laadunarviointiin, joiden jälkeen aineisto analysoitiin systemaattisesti. (Gray & Grove 2021.) Kirjallisuuskatsauksessa etsittiin vastausta seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä tutkimusta hoitotyön opettajien kompetenssista opiskelijoiden arvioimana on tehty?
2. Millaiseksi hoitotyön opiskelijat arvioivat hoitotyön opettajien kompetenssin?
3. Mitkä tekijät ovat yhteydessä hoitotyön opiskelijoiden arvioihin hoitotyön opettajien kompetenssista?

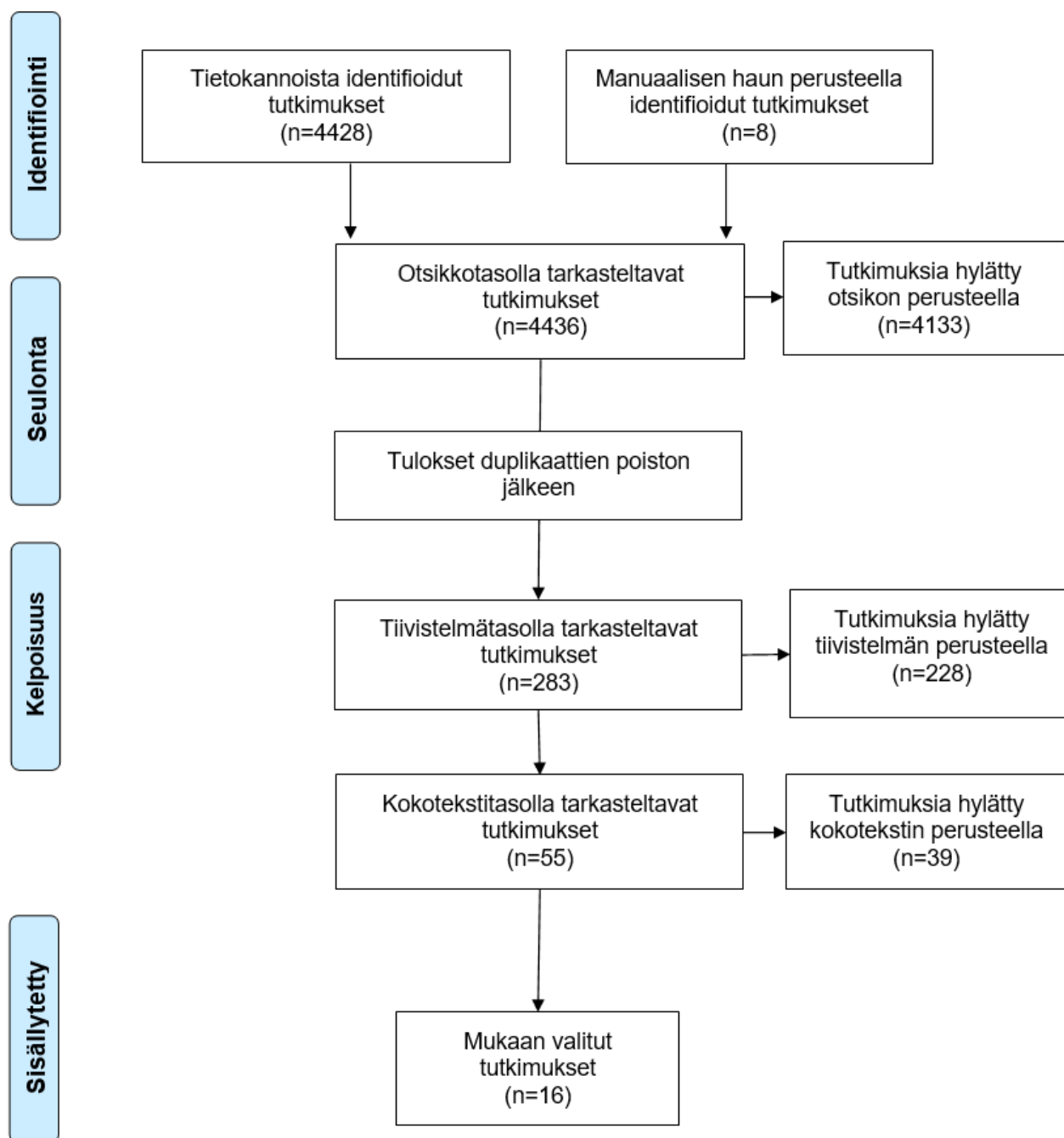
3.1 Hakustrategia

Katsauksen aineisto haettiin tietokantahauilla helmi-maaliskuussa 2023. Tutkimuksia haettiin terveystieteiden kansainvälisistä tietokannoista PubMed ja CINAHL sekä suomalaisesta Medic-tietokannasta. Tietokantahaku tehtiin myös kasvatustieteiden ERIC-tietokantaan. Tietokantahaku toteutettiin hakulausekkeella, joka koostui sanoista hoitotyön opettaja, kompetenssi ja hoitotyön opiskelija. Lausekkeessa hyödynnettiin mahdollisimman kattavasti sanojen synonyymeja sekä sanojen katkaisua. Kompetenssin suhteen haussa ei eritelty eri kompetenssialueita vaan haussa käytettiin kokoavana terminä sanoja ”competence” ja ”professional competence”. Hakulauseke muokattiin kuhunkin tietokantaan sopivaksi hyödyntäen tietokantakohtaisia asiasanoja. Tietokantakohtaiset hakulausekkeet sekä hakutulokset on esitetty liitteenä olevassa taulukossa (liite 1). Tietokantahakua täydennettiin manuaalisella haulla, joka kohdistui tarkasteltujen tutkimusten lähdeluetteloihin ja Google Scholar:iin. Manuaalisen haun avulla pyrittiin varmistumaan siitä, että kaikki katsauksen aiheeseen liittyvä tieto tulisi huomioiduksi. (Gray & Grove 2021).

3.2 Mukaanotto- ja poissulkukriteerit sekä tutkimusten valintaprosessi

Katsaukseen otettiin mukaan tutkimukset, jotka käsittelivät hoitotyön opettajan kompetenssia ja sen arviointia. Hakuprosessissa tutkimukset rajattiin koskemaan kompetenssin arviointia nimenomaan opiskelijänäkökulmasta. Tutkimusten tuli olla suomen- tai englanninkielisiä. Katsaukseen mukaan otetuissa tutkimuksissa tuli opettajalla tarkoittaa tämän tutkimuksen mukaista korkeakoulussa akateemista sisältöä opettavaa henkilöä. Sen mukaisesti katsauksesta jätettiin pois tutkimukset, jotka käsittelivät kliinisiä opettajia käytännön ympäristöissä. Katsaukseen ei myöskään otettu mukaan kirjallisuuskatsauksia. Mukaan otettujen tutkimusten tuli olla vertaisarvioituja tai niiden julkaisukanavan tuli olla vertaisarvioitu. Laadunarvioinnissa katsaukseen valituksi tulevien artikkeleiden tuli saavuttaa vähintään puolet käytetyn arviointikriteeristön maksimipistemäärästä (Kmet ym. 2004). Edellä kuvatut mukaanotto- ja poissulkukriteerit pyrittiin asettamaan niin, että ne tukevat katsauksen luotettavuutta (Niéla-Vilen & Hamari 2016).

Tutkimusten valinnan prosessi (kuvio 1.) aloitettiin käymällä läpi kaikkien tietokantojen hakutulokset (n=4428) otsikkotasolla. Manuaalista hakua hyödynnettiin systemaattisen hakuprosessin yhteydessä ja sen avulla löydettyjen otsikoiden perusteella valintaprosessiin otettiin mukaan kahdeksan tutkimusartikkelia. Kaksoiskappaleiden poistamisen jälkeen jatkotarkasteluun päätyi kokonaisuudessaan 283 tutkimusartikkelia, joista luettiin myös tiivistelmät. Artikkelit, jotka täyttivät mukaanotto- ja poissulkukriteerit tiivistelmien perusteella, luettiin kokonaisuudessaan laadunarvioinnin ja sen myötä lopullisen valinnan tekemiseksi. Lopulta katsaukseen valittiin 16 artikkelia.



Kuvio 1. Tutkimusten valintaprosessin eteneminen (Moher ym. 2009)

3.3 Tutkimusten laadun arviointi

Tutkimusten menetelmällistä laatua arvioitiin valintaprosessissa kriittisesti tutkijan toimesta Kmetin ym. (2004) kehittämien arviointikriteeristöjen avulla. Käytetyt arviointikriteerit perustuvat tutkimuksen validiteettiin liittyviin olennaisiin seikkoihin, joita on havainnointu useista eri laadunarviointidokumenteista. Laadullisesta tutkimuksesta arvioitiin tutkimuksen tarkoitusta ja teoreettista viitekehystä, aineistonkeruuta sekä -analyysia ja johtopäätöksiä 10

kriteerin avulla. Määrälliseen tutkimukseen kohdistuvat 14 arviointikriteeriä koskevat mm. tutkimussuunnitelmaa, otoskokoa, analyysimenetelmiä sekä tulosten raportointia. Vastausvaihtoehtoina kriteeristöissä on kyllä, osittain tai ei. Ne kriteerit, joita ei voitu soveltaa arvioitavana oleviin tutkimuksiin jätettiin pois. Tutkimusten saamat pistemäärät suhteessa maksimipistemäärään on esitetty liitteenä olevassa tutkimustaulukossa (liite 2). (Hoitotyön tutkimussäätiö 2021, Kmet ym. 2004.)

Arvioidut määrällisin menetelmin tehdyt tutkimukset täyttivät menetelmälliselle laadulle sekä raportoinnille asetettuja kriteerejä hyvin saaden 15–20 pistettä 20:sta. Eniten puutteita esiintyi tutkimusasetelmien kyvyssä vastata tutkimuskysymyksiin. Puutteita esiintyi myös otantamenetelmissä ja niiden kuvaamisessa sekä otoskoossa. Useissa tutkimuksissa vastausprosentti oli jäänyt pieneksi tai sitä ei ollut mainittu, minkä seurauksena otoksen edustavuus saattaa kärsiä (Heikkilä 2014).

Arvioinnin perusteella laadulliset tutkimukset olivat laadultaan tasaisia saaden arvioinnissa 15–17 pistettä 20:sta. Eniten puutteita esiintyi tutkimusten refleksiivisyydessä, eli laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa, jossa pyritään tuomaan esiin tutkijan omia lähtökohtia, arvoja ja ennakkoluuloja, jotka voivat vaikuttaa tutkimusprosessiin (Gray & Grove 2021). Yhdessäkään arvioiduista tutkimuksista ei ollut raportoitu näitä seikkoja. Tutkimusten laatua saattoivat myös heikentää tarkoitukseen epäsovikset tutkimusasetelmat sekä tutkimusten kontekstin epäselvä tai puuttuva kuvailu. Kontekstin vajaa kuvailu vaikeuttaa tulosten siirrettävyyden arviointia (Kmet ym. 2004).

3.4 Tutkimusten analyysi

Arvioinnin jälkeen tutkimusten varsinaisessa analyysissä tutkimuksiin perehdyttiin perusteellisemmin lukemalla ne läpi useaan kertaan. Tutkimuksista kerättiin katsauksen tutkimuskysymysten ohjaamana olennaisimmat tulokset taulukkoon. Tämän jälkeen tutkimuksista poimitut olennaiset tulokset teemoiteltiin deduktiivisesti Salmisen (2000) hoitotyön opettajan kompetenssikuvausta hyödyntämällä hoitokompetenssiin, pedagogiseen kompetenssiin, arviointikompetenssiin, persoonallisuuden piirteisiin sekä suhteisiin opiskelijoihin. Tutkimuksista pyrittiin syntetisoimaan selkeä kokonaiskuva yhdistelemällä tutkimustulokset niiden yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien perusteella. Katsaukseen valitut tutkimukset ja niiden keskeinen sisältö on esitetty liitteenä olevassa tutkimustaulukossa (liite 2).

3.5 Tulokset

3.5.1 Tutkimusten kuvaus

Systemaattisen haun tuloksena katsaukseen valittiin 16 artikkelia. Artikkelit olivat tieteellisessä julkaisussa julkaistuja tutkimusartikkeleita lukuun ottamatta yhtä katsaukseen valittua väitöskirjaa. Tutkimukset oli tehty Suomen (n=6) ja Yhdysvaltojen (n=1) lisäksi laajasti ympäri Eurooppaa, Aasiaa ja Afrikkaa (liite 2). Osassa tutkimuksia aineisto oli kerätty useasta eri maasta (n=4) ja asetelma oli vertaileva. Tutkimukset oli julkaistu vuosina 2000–2023. Opettajan kompetenssia oli tutkittu niin määrällisen (n=10) kuin laadullisen (n=6) tutkimuksen keinoin painottuen kuitenkin määrällisiin kuvaileviin kyselytutkimuksiin. Lisäksi aineistossa oli yksi monimetoditutkimus (Kamphinda & Chilemba 2019). Otokoot opiskelijoiden osalta vaihtelivat määrällisissä tutkimuksissa 112–1903 välillä ja laadullisissa tutkimuksissa 9–77 välillä.

Määrällisissä kyselytutkimuksissa oli hyödynnetty useita opettajan kompetenssin mittaamiseen kehitettyjä mittareita, kuten ERNT (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Salminen 2000), Hoitotyön opettajan kliinisen osaamisen perusta -mittari (Kettunen ym. 2013), Nurse Educators' Ethics and Value Base -mittari (Salminen ym. 2017), hoitotyön opettajan opetuksen tieteellinen perusta -mittari (Laapio ym. 2014) ja The Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher -mittari (Strandell-Laine ym. 2022, Warne ym. 2010). Tutkimuksissa käytettyjen mittareiden validiteetti ja reliabiliteetti (Gray & Grove 2021) oli arvioitu hyviksi face-validiteetin (Kettunen ym. 2013, Numminen ym. 2011), faktorianalyysin (Laapio ym. 2014) ja Cronbachin alfa-kertoimen (Strandell-Laine ym. 2022, Salminen ym. 2021, Kamphinda & Chilemba 2019, Numminen ym. 2011) sekä asiantuntijapaneelin (Kettunen ym. 2013) avulla. Tutkimusten aineistojen analysoinnissa oli käytetty tilastollisia menetelmiä.

Aineiston laadulliset tutkimukset oli toteutettu haastattelututkimuksina. Niiden aineistot oli kerätty yksilohaastatteluilla (El Hachi 2020, Nodeh ym. 2020, Kamphinda & Chilemba 2019, Meskell ym. 2009), puolistrukturoiduilla ryhmähaastatteluilla (Heinonen ym. 2019, Varagona & Hold 2019) tai fokusryhmähaastatteluilla (Meskell ym. 2009). Aineistojen analysoinnissa oli käytetty induktiivista (Nodeh ym. 2020, Heinonen ym. 2019, Kamphinda & Chilemba 2019, Meskell ym. 2009) tai temaattista (Varagona & Hold 2019) sisällönanalyysiä. El Hachin (2020) tutkimuksessa oli hyödynnetty Colaizzin seitsemän vaiheen analyysia.

Tutkimuksissa oli käsitelty opettajan kompetenssin toteutumista pääasiassa opiskelijoiden näkökulmasta. Osassa tutkimuksista kompetenssia oli arvioitu opiskelijoiden lisäksi opettajien itsensä tai muiden ammattiryhmien toimesta. Hoitotyön opettajien kompetenssia oli tutkimuksissa arvioitu kattavasti opettajien kompetenssikuvauksia mukaillen menetelmästä ja käytetystä mittarista riippuen. Laadullinen tutkimus oli tiettyihin kompetenssialueisiin kohdistuneempaa.

3.5.2 Hoitotyön opettajien kompetenssi

Opiskelijat olivat arvioineet hoitotyön opettajien kompetenssin olevan kokonaisuudessaan suhteellisen hyvällä tasolla ERNT-mittarilla tehdyissä tutkimuksissa. Mittarin kokonaistulosta kuvaavien summamuuttujien keskiarvot ylsivät kolmeen tai sen yli 4 tai 5 portaisella Likert-asteikolla. Tarkasteltaessa ERNT-mittarilla suomalaisten opettajien kompetenssin kehitystä vuodesta 2000 vuoteen 2013 sen oli arvioitu hieman laskeneen (Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opettajien kompetenssissa oli havaittu tilastollisesti merkitsevää vaihtelua eri maiden välillä. Opiskelijoiden arviot olivat korkeimmat Islannissa ja Irlannissa, kun taas suomalaiset ja saksalaiset olivat arvioissaan kriittisimpiä. (Salminen ym. 2021.) Aiemmassa tutkimuksessa opiskelijat Britanniaasta arvioivat opettajansa kompetenssin korkeammaksi kuin opiskelijat Suomesta tai Saksasta (Salminen 2000.)

Tutkimuksissa oli myös vertailtu opettajien itsearviointeja omasta kompetenssistaan opiskelijoiden sekä muiden ammattiryhmien arvioihin. Opettajien arviot omasta kompetenssistaan saattoivat poiketa huomattavasti opiskelijoiden arvioista (Salminen ym. 2013, Numminen ym. 2011) ja vaikutti siltä, että opiskelijat olivat kriittisempiä arvioissaan. Salmisen ym. (2013) tutkimuksessa opiskelijoiden arviot opettajien kokonaiskompetenssista olivat kriittisempiä kuin opettajien itsensä, koulutuksen johtajien, hoitotyön johtajien tai opiskelijaohjaajien. Samassa tutkimuksessa opettajien itsearvioitu kompetenssi ylsi kaikkia muita ryhmiä korkeammaksi. Opettajien ja opiskelijoiden arvioissa havaittiin toisaalta myös Nummisen ym. (2011) tutkimuksessa samansuuntaisuutta, vaikka tutkimuksessa havaittiin opettajan kompetensseissa olevan toivomisen varaa.

Hoitokompetenssi

Opettajien hoitokompetenssi oli opiskelijoiden kyselytutkimuksissa tekemien arvioiden perusteella kokonaisuudessaan hyvällä tasolla (Salminen ym. 2021, Salminen 2013, Salminen 2000). Siitä huolimatta opiskelijoiden arvioissa oli kuitenkin havaittavissa tutkimuskohtaista

vaihtelua (Kettunen ym. 2013, Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Salmisen ym. (2013) ja Salmisen (2000) tutkimuksessa juuri hoitokompetenssiin liittyvät ERNT-mittarin osa alueet saivat opiskelijoilta korkeimmat arviot. Toisaalta hyvästä hoitokompetenssista huolimatta Salmisen (2000) tutkimuksessa ilmeni, että suomalaisten opiskelijoiden mielestä heidän opettajansa omaavat laajan teoreettisen ja hoitotieteellisen tietopohjan, mutta opettajien käytännön hoitotyöhön liittyvät taidot arvioitiin heikommiksi.

Opettajien kompetenssista integroida käytännöllistä ja teoreettista tietoa oli opiskelijoiden keskuudessa eriäviä arvioita. Opettajien koettiin mahdollistavan teorian ja käytännön yhdistämisen opiskelijoiden mielestä hyvin (Warne ym. 2010), kun taas tuoreemman tutkimuksen perusteella opiskelijoiden rohkaiseminen teorian ja käytännön yhdistämiseen opettajien toimesta nähtiin muita heikompana osaamisalueena (Salminen ym. 2021). Osa opiskelijoista koki opettajiensa olevan jopa vieraantuneita kliinisestä käytännöstä (Numminen ym. 2011, Meskell ym. 2009) ja sen myötä myös heidän kliinisen uskottavuutensa nähtiin heikentyneen (Meskell ym. 2009). Opettajat eivät myöskään välttämättä kyseenalaistaneet käytännössä vallitsevia käytänteitä tutkimustiedon avulla (Laapio ym. 2014). Opiskelijoiden näkemyksen mukaan opettajien pääasiallinen tiedonlähde oli hoitotieteellinen tieto (Laapio ym. 2014), mutta opettajilla koettiin olevan kuitenkin puutteita ajankohtaisen teoreettisen tiedon omaamisessa (Nodeh ym. 2022, El Hachi 2020, Masoumpoor ym. 2017, Meskell ym. 2009). Eettiset periaatteet opettajat tuntevat hyvin (Salminen ym. 2017). Nummisen ym. (2011) tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista 66 % koki opettajien omaavan riittävät tiedot eettisten koodien opettamiseen.

Kettusen ym. (2013) tutkimus oli keskittynyt hoitotyön opettajien kliinisen hoitokompetenssin arviointiin. Tutkimuksessa opettajien vahvimpia kompetenssialueita olivat potilaan perus- ja kokonahoidon lisäksi lääkehoito ja kriittisesti sairaan potilaan akuuttihoitotyö. Opettajien kompetenssi mielenterveyteen, psykososiaaliseen turvallisuuteen sekä päihteiden käyttöön liittyvässä hoitotyössä nähtiin tyydyttävänä. Opiskelijat toivoivat opettajien säilyttävän ja kehittävän kliinistä hoitokompetenssiaan ylläpitämällä ajankohtaista teoriatietoa ja työelämäyhteyksiä (Kettunen ym. 2013). Opettajat pystyvät säilyttämään yhteyden akateemisen ja kliinisen oppimisen välillä ja auttamaan opiskelijoita integroimaan käytännöllistä ja teoreettista tietoa tapaamalla opiskelijoita kliinisten harjoittelujaksojen yhteydessä (Strandell-Laine ym. 2022). Aineistossa ilmeni myös miten kliininen hoitokompetenssi saattaa vaikuttaa teoriaopintoihin. Opiskelijoiden mielestä kliinisesti kompetenttien opettajien luennot olivat kiinnostavampia, nykyaikaisempia ja relevantteja

(Meskell ym. 2009). Toisaalta opiskelijat, jotka olivat tyytyväisiä teoriaopintoihin, raportoivat positiivisempia kokemuksia yhteistyöstä opettajan kanssa ja kliinisestä oppimisympäristöstä ja saamastaan ohjauksesta (Strandell-Laine ym. 2022).

Pedagoginen kompetenssi

Hoitotyön opettajien pedagoginen kompetenssi ilmeni yleisinä opetustaitoina, opetusmetodien käyttönä, opetuksen määränä, teknologiataitoina sekä opettajan kykynä vaikuttaa oppimisilmapiiriin. (Dejene ym. 2022, Heinonen ym. 2019, Masoumpoor ym. 2017, Salminen ym. 2013, Numminen ym. 2011, Salminen 2000.) Määrällisesti arvioituna opettajien pedagoginen kompetenssi on opiskelijoiden mielestä suhteellisen hyvä (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Salmisen 2000). Opettajan hyvä pedagoginen kompetenssi nähtiin opiskelijoiden keskuudessa opiskelumotivaatiota lisäävänä tekijänä (Masoumpoor ym. 2017). Opiskelijat kokivat opettajiensa pystyvän ohjaamaan opiskelijoita keskittymään heidän ammatilliseen kasvuunsa (Heinonen ym. 2019). Toisaalta opettajien tulisi nähdä enemmän vaivaa tietojen ja taitojen esilletuomiseksi opiskelijoissa (Masoumpoor ym. 2017). Opiskelijat olivatkin toivoneet opettajiensa yhä kehittävän opetustaitojaan (Salminen 2000).

Opiskelijat olivat myös tunnistaneet useita alueita, joilla opettajien tulisi vielä kehittää opetukseen liittyvää kompetenssiaan. Osassa tutkimuksia oli tunnistettu opettajien opetusmetodien käytön olevan kapeaa (Masoumpoor ym. 2017, Numminen ym. 2011). Opetuksen nähtiin myös olevan perinteistä (Laapio ym. 2014, Numminen ym. 2011) ja etiikan opettamista koskevassa tutkimuksessa opetusmenetelmien käytön nähtiin olevan hyvin yksilöllisesti orientoitunutta ja opettajakeskeistä (Numminen ym. 2011). Opettajat perustivat opetuksensa pääosin tutkimustuloksiin ja heillä koettiin olevan hyvät valmiudet toteuttaa näyttöön perustuvaa hoitotyön opetusta (Laapio ym. 2014). Opiskelijoiden näkemyksen mukaan opettajat eivät osanneet ohjata opiskelijoiden kehittymistä päätöksenteossa riittävästi (Salminen ym. 2021). Opettajien kompetenssissa oli aukkoja myös digitaalisten oppimiskäytäntöjen (Dejene ym. 2022, Heinonen ym. 2019) ja aktiivisten oppimismetodien käytössä (Dejene ym. 2022). Heinosen ym. (2019) tutkimuksessa puutteellisten teknologiataitojen lisäksi opiskelijat tunnistivat opettajilla olevan vaikeuksia laitteiden ja ohjelmistojen kanssa. Aineistossa oli kuitenkin kokonaisuudessaan vähän opettajien digipedagogiikkaan opiskelijanäkökulmasta kantaa ottavaa tutkimusta.

Haastattelututkimuksissa opiskelijat näkivät opettajilla olevan ongelmia myös oppimista edistävän ilmapiirin luomisessa (Dejene ym. 2022, Nodeh ym. 2022). Oppimisilmapiiriä

häiritsevää käyttäytymistä tunnistettiin myös esiintyvän ajoittain opettajien taholta. Lisäksi opiskelijoiden mukaan opettajat olivat ajoittain tarkkaamattomia opetusilmapiirin suhteen ja olivat kyvyttömiä hallitsemaan luokkaa (El Hachi 2020, Masoumpoor ym. 2017.)

Tutkimuksissa huonoon oppimisilmapiiriin oli liitetty opettajan huonot opetustaidot, puutteellinen ajanhallinta (El Hachi 2020, Masoumpoor ym. 2017) ja piittaamattomuus säännöistä, kuten myöhästely (Masoumpoor ym. 2017). Näiden seikkojen nähtiin olevan epäsovivaa käytöstä opettajalle (El Hachi 2020) ja niiden ilmenemisen seurauksena tarkoituksenmukaisen opettamisen ja tehokkaan oppimisen nähtiin kärsivän (Masoumpoor ym. 2017).

Arviointikompetenssi

Opettajien arviointikompetenssin arviointi oli keskittynyt opiskelija-arviointiin ja sen kohdistumiseen, määrään sekä laatuun. Arviointikompetenssi on opiskelijoiden arvioiden perusteella opettajien heikoimpia kompetenssialueita (Kamphinda & Chilemba 2019, Salminen ym. 2013, Salminen 2000) eikä se opiskelijoiden arvioiden mukaan ollut hyvällä tasolla (Salminen ym. 2013). Opettajan nähtiin olevan päävastuussa opiskelijoiden arvioinnista (Strandell-Laine 2022, Numminen ym. 2011). Itsearviointiin ja oman oppimisensa arviointiin opiskelijat kaipasivat opettajilta enemmän ohjausta (Heinonen ym. 2019). Opettajat olivat myös pyytäneet palautetta omasta toiminnastaan, mutta opiskelijoiden kokemusten perusteella annetulla palautteella ei ollut kuitenkaan ollut vaikutusta opettajien toimintaan. (Salminen 2000.)

Osa opiskelijoista oli kokenut palautteen määrän riittämättömäksi sekä teoriaopintojen että kliinisessä ympäristössä tapahtuvan opiskelun aikana (El Hachi 2020, Kamphinda & Chilemba 2019, Salminen 2000). Jotkut opiskelijat olivat arvioineet jääneensä kokonaan vaille opettajan antamaa palautetta (Numminen ym. 2011). Arvioinnin sisällön ei aina myöskään koettu olevan oikeudenmukaista (Nodeh ym. 2020, Salminen 2000) ja sen ajoittamisessa nähtiin ongelmia (El Hachi 2020). Arviointimenetelmien käyttö arvioitiin Nummisen ym. (2011) tutkimuksessa kapeaksi, kun taas puolet Dejenen ym. (2022) tutkimukseen vastanneista opiskelijoista näki opettajiensa käyttävän säännöllisesti erilaisia arviointimenetelmiä.

Persoonallisuuden piirteet

Opiskelijoiden arvioissa opettajien persoonallisuuden piirteet ylsivät ERNT-mittarilla mitattuna hyvälle tai lähes hyvälle tasolle. Ne olivat kuitenkin arviointikompetenssin jälkeen toiseksi matalimmin arvioitu kompetenssialue molemmissa tutkimuksissa. (Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Persoonallisuuden piirteet ilmenivät aineistossa opettajan käyttäytymiseen, reiluuteen ja kunnioitukseen sekä opettajan lähestyttävyyteen ja opiskelijoiden huomioimiseen liittyvinä seikkoina (Varagona & Hold 2019, Masoumpoor ym. 2017, Salminen 2000). Salmisen ym. (2017) tutkimuksessa opiskelijat arvioivat opettajiensa reiluutta ja kunnioitusta muita kohtaan. Nämä ominaisuudet nähtiin opettajan korkeaan moraaliin viittaavina piirteinä avomielisyyden ja tavoitettavuuden lisäksi (Varagona & Hold 2019). Reiluus ja kunnioitus toteutuivat suhteellisen hyvin esimiehiä, ohjaavia hoitajia ja hoitotyön johtajia kohtaan, mutta eivät opiskelijoita kohtaan (Salminen ym. 2017). Epäreiluus sekä välinpitämättömyys opiskelijoita kohtaan ilmenivät myös Masoumpoorin ym. (2017) tutkimuksessa. Opettajat eivät opiskelijoiden mielestä myöskään aina huomioineet opiskelijoiden henkilökohtaisia mielipiteitä riittävästi (Salmisen ym. 2017). Toisaalta opettajien tunnistettiin myös olevan auttavaisia, vastaanottavaisia ja huolta pitäviä (Varagona & Hold 2019).

Opiskelijat ovat laadullisin menetelmin tehdyissä tutkimuksissa tunnistaneeet opettajien keskuudessa ilmenevän häiritsevää ja epäkohteliasta käyttäytymistä (El Hachi 2020, Nodeh ym. 2020, Masoumpoor ym. 2017). Tällaiseksi käyttäytymiseksi koettiin itsekeskeisyys, kurittomuus, häirintä, nöyryyttäminen (Masoumpoor ym. 2017) sekä puutteet ajanhallinnassa (El Hachi 2020, Masoumpoor ym. 2017). Opiskelijat kuvasivat myös puheen ja käytöksen ristiriitaisuutta sekä auktoritatiivista käyttäytymistä. Epäammattillisen käytöksen koettiin vaikuttaneen oppimisilmapiiriin lisäksi eettiseen ilmapiiriin häiritsevästi (Masoumpoor ym. 2017). Opettajien persoonallisuuden piirteet ilmenivät myös siinä, että opettajat eivät opiskelijoiden mielestä välttämättä myönnä virheitään (Salminen ym. 2013, Salminen 2000).

Suhteet opiskelijoihin

Opettajien suhteiden opiskelijoihin nähtiin määrällisesti arvioituna toteutuneen suhteellisen hyvin (Kettunen ym. 2013, Salminen ym. 2013, Warne ym. 2010, Salminen 2000). ERNT-mittarilla arvioituna suhteet opiskelijoihin ylsivät hyvälle tasolle (Salminen 2013, Salminen 2000). Aineiston laadullisissa tutkimuksissa ilmeni suhteiden heikkouksia ja ongelmia (Kamphinda & Chilemba 2019, Masoumpoor ym. 2017, Meskell ym. 2009). Aineistosta tunnistettiin opettajan ja opiskelijan välisten suhteita kuvaavina tekijöinä suhteiden sujuvuus

sekä suhteessa ilmenevä luottamus ja opettajalta saatu tuki ja ohjaus. Lisäksi opiskelijat olivat kuvanneet opettajiensa yhteistyötä muiden opiskeluun liittyvien tahojen kanssa. Opettajan ja opiskelijan välisen luottamuksellisen suhteen kehittymisen nähtiin olevan jatkuva prosessi, joka vahvistuu ajan myötä ja jota uudelleenarvioidaan ajan kuluessa (Varagona & Hold 2019). Opettajien osoittama huolehtivaisuus, vastaanottavaisuus ja lähestyttävyyden edesauttoivat luottamussuhteen kehittymistä (Varagona & Hold 2019), kun taas häiritsevä käytös, tuen puute ja epäluottamus nähtiin tekijöinä, jotka saattavat rikkoa kommunikaatioyhteyden opettajan ja opiskelijan välillä (Masoumpoor ym. 2017). Opiskelijoilla oli myös kokemuksia epätasa-arvoisesta kohtelusta (El Hachi 2020). Opettajan ja opiskelijan välinen hyvä suhde toimi opiskelijoita rohkaisevana tekijänä (Salminen ym. 2013).

Opiskelijat kokivat opettajalta saadun tuen ja ohjauksen merkityksellisinä etenkin kliinisillä harjoittelujaksoilla (Strandell-Laine ym. 2022, Meskell ym. 2009, Salminen 2000). Niiden nähtiin kuitenkin toteutuneen ristiriitaisesti. Dejenen ym. (2022) kyselytutkimuksessa puolet opiskelijoista koki saaneensa opettajaltaan psykososiaalista tukea säännöllisesti. Myös Heinosen ym. (2019) tutkimuksessa opiskelijat kokivat opettajiensa pystyneen tukemaan heitä. Usein opiskelijat eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä opettajalta saamaansa ohjaukseen ja tukeen, ja kokivat niiden määrän liian vähäisenä sekä oppilaitoksessa että kliinisessä ympäristössä. (Kamphinda & Chilemba 2019, Masoumpoor ym. 2017, Meskell ym. 2009, Salminen 2000.) Etenkin yksilöllinen tuki koettiin puutteelliseksi. Tuen puute ilmeni opiskelijoiden kokemuksena yksin jäämisestä kliinisessä oppimisympäristössä. Yhdistettynä valvonnan ja ohjauksen puutteeseen sen koettiin vaarantaneen oppimisen ja vähentäneen motivaatiota (Kamphinda & Chilemba 2019). Opettajien tavoitettavuudessa (Strandell-Laine ym. 2022, Meskell ym. 2009) ja yhteistyön helppoudessa koettiin myös ilmenneen haasteita (Strandell-Laine ym. 2022).

Tarkasteltaessa suhteita ja yhteistyötä opettajien ja muiden tahojen välillä opiskelijoiden arviot olivat eriäviä. Osaston henkilökunnan ja opettajan välisen yhteistyön nähtiin toteutuneen suhteellisen hyvin (Warne ym. 2010, Kettunen ym. 2013) ja toisaalta opettajien yhteistyön työelämän, ohjaavien hoitajien ja toisten opettajien kanssa oli arvioitu myös olleen heikompaa (Salminen 2000). Opiskelijat olivat toivoneet enemmän yhteistyötä kliinisten harjoitteluiden ohjaajien ja opettajien välille (Salminen 2000), kuten myös harjoittelun ohjaajat (Salminen ym. 2013).

3.5.3 Arviointiin yhteydessä olevat tekijät

Useimmissa määrällisistä tutkimuksista oli arvioitu opiskelijoiden taustamuuttujien yhteyttä heidän arvioihinsa hoitotyön opettajien kompetenssista. Analyysin perusteella voidaan todeta, että arvioijan ominaisuudet olivat yhteydessä annettuihin arvioihin. Taustamuuttujista löydettyjä yhteyksiä arviointeihin olivat tutkittavan ikä (Strandell-Laine ym. 2022, Salminen ym. 2021, Kettunen ym. 2013, Salminen 2000), sukupuoli (Dejene ym. 2022, Salminen ym. 2021, Laapio ym. 2014, Kettunen ym. 2013), aiempi koulutus (Strandell-Laine ym. 2022, Laapio ym. 2014, Numminen ym. 2011) ja aiempi työkokemus terveydenhuollosta (Salminen ym. 2021, Kettunen ym. 2013). Tutkimuksissa vanhemmat naisopiskelijat olivat arvioineet opettajan kompetenssin paremmaksi muita useammin (Salminen ym. 2021, Kettunen ym. 2013). Toisaalta osassa tutkimuksista opiskelijoiden taustamuuttujien, kuten iän ja sukupuolen ja annettujen arvioiden ei todettu olevan toisiinsa yhteydessä (Salminen ym. 2017, Numminen ym. 2011) tai niitä ei ollut raportoitu (Salminen ym. 2013, Salminen 2000).

Koulutukseen tyytyväisyys oli tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä opiskelijoiden arvioihin opettajiensa kokonaiskompetenssista (Salminen ym. 2021). Teoriaopintoihin tyytyväisyys ja harjoittelujaksolle nimetty ohjaaja olivat yhteydessä korkeampaan tyytyväisyyteen opettajan pedagogisessa yhteistyöstä kliinisillä harjoittelujaksoilla (Strandell-Laine ym. 2022). On myös viitteitä siitä, että opettajan kompetenssin korkeammalle arvioineet opiskelijat arvioivat myös oman osaamisensa ja itsearvioidun opintomenestyksensä korkeammiksi (Salminen ym. 2021).

3.6 Kirjallisuuskatsauksen yhteenveto

Tutkimusta opettajien kompetenssista opiskelijanäkökulmasta löydettiin suhteellisen vähän ja kompetenssialueittain vaihtelevasti. Aineistossa oli eniten Euroopassa tehtyjä määrällisiä kyselytutkimuksia, jolloin tutkimuksissa käytetyt mittarit näkyivät kompetenssialueiden painottumisessa. Hoitotyön opettajien kompetenssi on hyvä useimmilla osa-alueilla, hoito- ja pedagogisen kompetenssin sekä toiminnan näyttöön perustuvuuden ollessa hoitotyön opiskelijoiden arvioiden perusteella opettajien vahvuuksia. Opettajien kliinisen käytännön hallinta koetaan riittävänä, vaikka kriittisempi näkökulma toi esille myös käytännön hoitotyöstä etäännyttä. Katsauksessa ilmeni opettajien itsearvioissaankin tunnistamat haasteet teknologian hyödyntämisessä opetuksessa (Männistö ym. 2020, Oprescu ym. 2017). Panostamalla monipuolisiin opetusmenetelmiin ja kehittämällä osaamistaan digitaalisten

oppimiskäytäntöjen hyödyntämisessä opettajat voisivat edistää perinteisestä kuormittavaksi koetusta opettamisesta irtaantumista (Bagcivan ym. 2015). Eniten kehitettävää opettajilla on arviointikompetenssissaan. Opettajien odotetaan noudattavan ammattikunnan eettisiä ohjeita (OAJ 2020) ja heillä on tärkeä rooli opiskelijoiden roolimallina (Oprescu ym. 2017, Saarikoski ym. 2013), minkä vuoksi on huolestuttavaa, että opiskelijat kokevat opettajien keskuudessa esiintyvän ajoittain epäammattillista ja epäasiallista käytöstä. Opiskelijoiden taustamuuttujien yhteydet arviointeihin ovat vaihtelevia.

Tämä kirjallisuuskatsaus osoitti hoitotyön opettajien kompetenssissa esiintyvän vaihtelua ja sen myötä tarpeen kompetenssin kehittämiseen joillain osa-alueilla. Hoitotyön koulutuksen ja opettajien kompetenssin tulisi myötäillä tai jopa ennakoida terveydenhuollon kehityksen tuomia muutoksia (WHO 2013b), jonka vuoksi kompetenssin monipuolista arviointia tulisi tehdä säännöllisesti. Tuloksellisen koulutuksen näkökulmasta on tärkeää, että opettajien kompetenssi vastaa myös opiskelijoiden korkeisiin vaatimuksiin (Bagcivan ym. 2015, Laapio ym. 2014). Opettajien kompetenssin tunnistaminen ja sen yhtenäistäminen ovat myös olennaisessa roolissa eurooppalaisella korkeakoulualueella, jonka tavoitteena on edistää opettajien liikkuvuutta ja koulutuksen yhtenäistämistä (European Higher Education Area [EHEA] 2023).

4 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata hoitotyön opettajien kompetenssia hoitotyön opiskelijoiden arvioimana Suomessa sekä kompetenssin arviointiin yhteydessä olevia tekijöitä. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa lisää tietoa opettajien kompetenssiin liittyvistä vahvuuksista ja kehityskohteista, jota voidaan hyödyntää opettajien koulutusta ja täydennyskoulutusta suunniteltaessa. Tutkimuksen avulla voidaan tukea osaamisen kehittymistä yhtenäisempään suuntaan tulevaisuuden opettajankoulutuksessa.

Tutkimuskysymyksinä ovat:

1. Mikä hoitotyön opettajien kompetenssi on hoitotyön opiskelijoiden arvioimana?
2. Mitkä tekijät ovat yhteydessä hoitotyön opiskelijoiden arvioihin hoitotyön opettajien kompetenssista?

5 Tutkimuksen empiirinen toteutus

Tutkimus toteutettiin määrällisenä poikkileikkaustutkimuksena. Poikkileikkaustutkimuksella saadaan kerättyä tietyltä kohderyhmältä tietynä ajankohtana tietoa kiinnostuksen kohteena olevasta ilmiöstä nopealla ja edullisella tavalla (Gray & Grove 2021). Tutkimuksessa hoitotyön opettajien kompetenssia arvioivat kolmannen ja neljännen vuoden hoitotyön opiskelijat Suomessa. Aineisto kerättiin osana laajempaa New Nurse Educator -hanketta.

5.1 Kohderyhmä ja otos

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat kolmannen ja neljännen vuoden hoitotyön opiskelijat. Opiskelijoita rekrytoitiin tutkimukseen 12 ammattikorkeakoulusta eri puolelta Suomea. Tutkimuksessa käytettiin tarkoituksenmukaista otantaa. Tarkoituksenmukaisen otannan avulla tutkimuksen kohteet pystyttiin valitsemaan tarkoituksenmukaisesti ja harkitusti tutkimuskysymysten ja -tavoitteen mukaisesti. (Gray & Grove 2021).

Riittävän tilastollisen voiman saavuttamiseksi otoskooksi oli hankkeessa tehdyn voima-analyysin perusteella arvioitu 222 opiskelijaa (Heikkilä 2014, Uhari & Nieminen 2012). Vastausprosentin arvioitiin olevan suhteellisen matala aiempaan tutkimukseen perustuen (Mikkonen ym. 2020). Sen perusteella kysely jaettiin 2369 opiskelijalle riittävän otoskoon saamiseksi. 386 opiskelijaa vastasi kyselyyn, jolloin vastausprosentti oli 16 %.

5.2 Aineiston keruu

Aineistonkeruun menetelmänä oli mittariin perustuva kysely. Kysely mahdollistaa vakinaistetun tietojen keräyksen jossain tietyssä tutkittavien joukossa ja saatuja tuloksia on mahdollista otoksesta riippuen yleistää suurempaan joukkoon (Gray & Grove 2021). Mittareiden avulla voidaan saada tutkittavien itse raportoimiin havaintoihin perustuvaa tietoa ihmisten tunteista, kognitiosta, tietämyksestä ja käyttäytymisestä (Rattray & Jones 2007.) Tutkimuksen aineisto kerättiin huhti-joulukuussa 2021 sähköisillä kyselylomakkeilla hyödyntämällä Turun yliopiston tietoturvallista REDCap-järjestelmää (Research Electronic Data Capture; Harris 2019). Jokaisesta tutkimukseen osallistuneesta ammattikorkeakoulusta rekrytoitiin yhteyshenkilö, joka perehdytettiin tutkimukseen. Yhteyshenkilöt jakoivat tutkimustiedotteen, tietosuojailmoituksen ja linkin kyselyyn sähköpostitse hoitotyön opiskelijoille.

Mittari

Opettajien kompetenssin arviointiin käytettiin Tool for Evaluation of Requirements of Nurse Teacher (ERNT) -mittarin suomenkielistä versiota OPETTAJAMITTARI 2000. Mittarista käytetään raportissa lyhennettä ERNT. (Salminen 2000). Aiemmissa tutkimuksissa mittarin sisäinen validiteetti ja reliabiliteetti ovat osoittautuneet hyväksi (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Mittari esitettiin ennen aineistonkeruuta, jotta varmistettiin mittarin käytettävyydestä sekä mittarin sisäisestä johdonmukaisuudesta (Gray & Grove 2021). Koska esitestauksen perusteella mittariin ei tehty muutoksia, kerätty aineisto (n=7) otettiin mukaan tutkimusaineistoon.

ERNT-mittari koostuu 20 opettajan osaamista kuvaavasta osa-alueesta, jotka on jaettu viiteen kategoriaan: hoitokompetenssi, pedagoginen kompetenssi, arviointikompetenssi, persoonallisuuden piirteet sekä suhteet opiskelijoihin. Jokaisessa kategoriassa on neljä väittämää. Vastausasteikkona on viisiportainen Likert-asteikko, jossa vaihtoehto 1 tarkoittaa ”toteutuu heikosti” ja 5 tarkoittaa ”toteutuu erittäin hyvin”. (Salminen 2000.) Hoitotyön opiskelijoita pyydettiin mittarin avulla arvioimaan heitä nykyisten opintojensa aikana opettaneen keskiverto hoitotyön opettajan kompetenssia mittarin kattamilla osa-alueilla.

Tässä tutkimuksessa raportoitava kysely koostui mittarin väittämien (n=20) lisäksi seitsemästä mittarin ulkopuolisesta kysymyksestä, joissa opiskelijoita pyydettiin arvioimaan yleisesti oman oppilaitoksensa osaavimman ja vähiten osaavan hoitotyön opettajan osaamista sekä hoitotyön opettajien keskimääräistä osaamista nykyisten opintojensa aikana (kolme kysymystä). Taustatietoina kysyttiin opiskelijoiden tyytyväisyyttä nykyisiin opintoihin sekä itsearviota omasta opintomenestyksestä (kaksi kysymystä). Näitä mittarin ulkopuolisia kysymyksiä arvioitiin janalla nollassa kymmeneen (Visual Analogue Scale, VAS) yhden desimaalin tarkkuudella (0=täysin tyytymätön, 10=erittäin tyytyväinen ja 0=ei yhtään osaava, 10=erittäin osaava). Tutkittavilta kysyttiin taustatietoina myös ikää ja opiskelun vaihetta (kolmannen tai neljännen vuoden opiskelija). Kyselylomake oli kokonaisuudessaan laajempi ja se oli suunniteltu New Nurse Educator -hankkeessa. Tässä tutkimuksessa raportoidaan edellä kuvatut osat hankkeessa kerätystä aineistosta.

5.3 Aineiston analyysi

Tutkimuksen aineisto analysoitiin tilastollisesti IBM:n SPSS 27-ohjelmalla. Aineiston VAS-asteikolla arvioidut muuttujat sekä opiskelijoiden ikä olivat jatkuvia välimatka-asteikollisia muuttujia ja ERNT-mittarin Likert-asteikon muuttujat olivat järjestysasteikollisia. Opiskelun vaihe oli aineiston ainoa dikotominen muuttuja. Järjestysasteikollisten muuttujissa luokkien

välillä on järjestys, mutta luokkien etäisyys ei välttämättä ole sama (Heikkilä 2014, Uhari & Nieminen 2012). Analyysi aloitettiin kohdejoukkoa kuvaavien numeraalisten taustamuuttujien kuvailevalla tilastollisella analyysillä. Tämän puitteissa tarkasteltiin visuaalisesti histogrammien ja boxplot-kuvaajien avulla sekä skewness-arvojen perusteella taustamuuttujien normaalijakautuneisuutta ja laskettiin muuttujille kutakin parhaiten kuvaavat tunnusluvut. Normaalisti jakautuneista muuttujista esitetään tekstissä keskiarvot (\bar{x}) ja hajonnat (s^2) ja vinosti jakautuneista muuttujista kuvataan mediaanit (md) ja kvartiilivälien pituudet (kvp). Vertailun mahdollistamiseksi muuttujista on taulukoissa esitetty molemmat tunnusluvut.

Kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijaryhmien suhteen tarkasteltiin ryhmiin jakautuneisuutta ja ryhmien ikäjakaumia. Taustamuuttujista tarkasteltiin opiskelijoiden ikää, tyytyväisyyttä nykyisiin opintoihin sekä itsearvioita omasta opintomenestyksestä. Sama kuvaileva analyysi tehtiin myös muille VAS-asteikolla arvioiduille kyselylomakkeen kysymyksille, joita olivat arviot oman oppilaitoksensa osaavimman ja vähiten osaavan hoitotyön opettajan osaamisesta sekä hoitotyön opettajien keskimääräinen osaaminen nykyisten opintojensa aikana. Analyysin jatkona käytetyt tilastolliset testit valittiin muuttujien jakaumien vinouteen perustuen. Analyysissä tarkasteltiin Mann-Whitneyn U-testillä ja kahden otoksen t-testillä onko 3. ja 4. vuoden opiskelijaryhmien arvioiden välillä eroa edellä mainituissa mittarin ulkopuolisissa kysymyksissä.

ERNT-mittarin 20 muuttujaa käsiteltiin analyysissä järjestysasteikollisten muuttujien tapaan. Kuvailumielessä yksittäisistä väittämistä on esitetty keskiarvot ja keskihajonnat. Aineistosta tarkasteltiin myös mittarin viiden pääkategorian sekä mittarin kokonaisuuden suhteen keskiarvoja ja keskihajontoja. Mittarin reliabiliteetin varmistamiseksi viidestä summamuuttujasta ja mittarin kokonaistuloksesta laskettiin Cronbachin alfa-kertoimet (taulukko 2) (Ratray & Jones 2007). Erot opiskelijaryhmien välillä ERNT-mittarin kokonaistuloksessa ja kategorioittain analysoitiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä (ANOVA). Analyysissä pyrittiin hakemaan ERNT-mittarin viidestä kategoriasta laskettujen summamuuttujien ja ERNT:n kokonaistuloksen välisiä yhteyksiä tutkittavilta kerättyihin taustamuuttujiin. (Heikkilä 2014, Uhari & Nieminen 2012.) Näiden muuttujien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin korrelaatiokertoimien avulla muuttujien jakautuneisuus huomioiden. Normaalisi jakautuneiden muuttujien yhteyksiä analysoitiin Pearsonin korrelaatiokertoimilla (r) ja vinosti jakautuneiden muuttujien kohdalla yhteyden analysoinnissa käytettiin Spearmanin järjestyskorrelaatiokertoimia (ρ). Korrelaatiota pidettiin merkittävänä kertoimen

ylittäessä $\pm 0,30$, jolloin voidaan puhua matalasta positiivisesta tai negatiivisesta korrelaatiosta. Tasolla $\pm 0,50-0,70$ korrelaation tulkittiin olevan keskinkertainen. (Mukaka 2012.) ERNT:n kokonaistuloksen ja taustamuuttujien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin lisäksi lineaarisella regressioanalyysillä. Regressioanalyysissä laskettiin myös 95 % luottamusvälit (95 %-lv). Analyyseissä tilastollisesti merkitsevästä pidettiin kaksisuuntaisen testauksen p-arvoa, joka oli $< 0,05$. (Heikkilä 2014, Uhari & Nieminen 2012.) Tilastollisen analyysin tulokset tulkittiin yhteistyössä tilastotieteilijän kanssa ja ne on raportoitu sanallisesti sekä taulukoina.

6 Tutkimustulokset

6.1 Kohdejoukon kuvaus

Kyselyyn vastasi 386 (=n) hoitotyön opiskelijaa. Vastausprosentti oli 16 %. Vastaajien (n=377) keski-ikä mediaani oli 25 vuotta (kvp 9,5). Opiskelijoiden ikä vaihteli aineistossa 20 vuodesta 56 vuoteen. Ikäjakauma oli aineistossa vino painottuen nuorempiin vastaajiin (taulukko 1). Vastaajista 67,9 % (n=256) oli iältään 20–29-vuotiaita. Toiseksi suurin ikäluokka oli 30–39-vuotiaat, joita oli 17,8 % (n=67). Vastaajista 67 % (n=257) oli kolmannen ja 33 % (n=127) neljännen vuoden opiskelijoita. Opiskelijoiden tyytyväisyyden nykyisiin opintoihin mediaani oli 7,2 (kvp 2) ja arvot vaihtelivat välillä 0–10. Opiskelijat arvioivat oman opintomenestyksensä nykyisissä opinnoissaan olevan keskimäärin 7,6 (kvp 1,8) arvioiden vaihdella 0,2 ja 10 välillä.

Taulukko 1. Hoitotyön opiskelijoiden taustatiedot ryhmittäin

Taustamuuttuja (n)		vuotta	n	%	
Ikä (n=377)	20–29	256	67,9		
	30–39	67	17,8		
	40–49	38	10,1		
	50–59	16	4,2		
Opiskelun vaihe (n=384)	3. vuoden opiskelija	257	67		
	4. vuoden opiskelija	127	33		

	kaikki		3.vuoden opiskelijat		4.vuoden opiskelijat		20–29-vuotiaat		30–39-vuotiaat		40–49-vuotiaat		50–59-vuotiaat	
	md (kvp)	ka (kh)	md (kvp)	ka (kh)	md (kvp)	ka (kh)	md (kvp)	ka (kh)	md (kvp)	ka (kh)	md (kvp)	ka (kh)	md (kvp)	ka (kh)
Tyytyväisyys nykyisiin opintoihin (n=380)	7,2 (2,0)	6,5 (2,1)	7,2 (1,8)	6,5 (2,1)	7,0 (2,5)	6,5 (2,1)	7,0 (2,6)	6,3 (2,1)	7,5 (1,5)	7,0 (2,2)	7,3 (1,7)	6,9 (1,9)	7,7 (1,1)	7,8 (0,9)
Arvio omasta opintomenestyksestä (n=374)	7,6 (1,8)	7,2 (1,7)	7,5 (1,8)	7,2 (1,7)	7,6 (1,9)	7,3 (1,5)	7,3 (1,9)	7,0 (1,7)	7,8 (1,5)	7,7 (1,3)	8,3 (1,5)	7,6 (1,9)	8,2 (1,2)	8,1 (0,9)

md=mediaani, kvp=kvartiilivälin pituus, ka=keskiarvo, kh=keskihajonta

6.2 Hoitotyön opettajien kokonaiskompetenssi

Hoitotyön opettajien kompetenssia tarkasteltiin kokonaisuutena ERNT-mittarin kokonaistuloksen sekä opiskelijoiden VAS-asteikolla tekemien arvioiden osaavimman ja vähiten osaavan opettajan osaamisesta ja arvioiden opettajien keskimääräisestä osaamisesta omassa oppilaitoksessaan perusteella. ERNT-mittarin kaikista viidestä osa-alueesta lasketun kokonaistuloksen keskiarvo oli 3,57 (kh 0,71) (taulukko 2).

Taulukko 2. Hoitotyön opettajien kompetenssi ERNT-mittarilla mitattuna ja summamuuttujien alfa-arvot

	kaikki opiskelijat			3.vuoden opiskelijat			4.vuoden opiskelijat			Cronbachin α -arvo
	n	ka	(kh)	n	ka	(kh)	n	ka	(kh)	
ERNT kokonaistulos	346	3,57	(0,71)	240	3,58	(0,71)	116	3,51	(0,72)	0,952
Hoitokompetenssi	346	3,78	(0,68)	240	3,78	(0,69)	116	3,78	(0,67)	0,802
Pedagoginen kompetenssi	346	3,61	(0,80)	240	3,60	(0,80)	116	3,64	(0,81)	0,847
Arviointikompetenssi	346	3,29	(0,87)	240	3,35	(0,86)	116	3,17	(0,87)	0,857
Persoonallisuuden piirteet	346	3,39	(0,86)	240	3,42	(0,84)	116	3,33	(0,91)	0,855
Suhteet opiskelijoihin	346	3,72	(0,87)	240	3,75	(0,85)	116	3,65	(0,91)	0,882

ka=keskiarvo, kh=keskihajonta, korkein arvo lihavoitu

Oman oppilaitoksensa osaavimman opettajan osaamisen nykyisten opintojensa aikana hoitotyön opiskelijat arvioivat olevan keskimäärin 9,50 (kvp 1,30) (taulukko 3) ja arviot vaihtelivat välillä 0–10. Vähiten osaavan opettajan osaamisen arvioitiin olevan keskimäärin 3,85 (kh 2,44) arvioiden vaihdella välillä 0–9,90. Opettajien keskimääräisen osaamisen arvioitiin tasolle 6,89 (kh 1,58). Arviot tästä vaihtelivat 1,60 ja 10 välillä. Kaikkien kolmen kysymyksen kohdalla neljännen vuoden opiskelijat arvioivat opettajan osaamisen hieman alhaisemmaksi kuin kolmannen vuoden opiskelijat (taulukko 3).

Taulukko 3. Hoitotyön opettajien kokonaiskompetenssi VAS-asteikolla

	kaikki opiskelijat			3.vuoden opiskelijat			4.vuoden opiskelijat		
	n	ka (kh)	md(kvp)	n	ka (kh)	md(kvp)	n	ka (kh)	md(kvp)
Osaavimman opettajan osaaminen	382	9,1 (1,25)	9,5 (1,30)	254	9,08 (1,13)	9,35 (1,4)	127	9,13 (1,47)	9,6 (1,1)
Vähiten osaavan opettajan osaaminen	372	3,85 (2,44)	3,5 (4,10)	248	4,34 (2,48)	3,9 (4,27)	123	3,43 (2,29)	3,43 (3,40)
Opettajien keskimääräinen osaaminen	376	6,89 (1,58)	7,1 (1,9)	250	6,93 (1,59)	7,1 (1,83)	125	6,81 (1,56)	6,9 (2,15)

ka=keskiarvo, kh=keskihajonta, md=mediaani, kvp=kvartaalivälän pituus

6.3 Hoitotyön opettajien hoitokompetenssi

Hoitotyön opettajien hoitokompetenssia arvioitiin neljällä ERNT-mittarin väittämällä, jotka on kuvattu taulukossa 4. Kaikkien neljän väittämän perusteella laskettu opettajien hoitokompetenssin keskiarvo oli 3,78 (kh 0,68). Opiskelijat arvioivat opettajiensa keskimääräisen toiminnan perusteella heidän omanneen hyvän kokonaiskäsityksen hoitotyöstä (ka 3,95, kh 0,84). Opettajien hyödynsivät työssään myös hyvin ammattikirjallisuutta ja tutkimuksia (ka 3,93 kh 0,86). Opiskelijoiden arvioissa näiden kahden ERNT:n osaamisalueen koettiin toteutuneen parhaiten heidän opettajiensa toiminnassa. Opiskelijoiden ohjaamisen teoreettisen ja käytännöllisen tiedon integrointiin koettiin toteutuneen hieman edellisiä heikommin (ka 3,49, kh 0,94).

Taulukko 4. Hoitotyön opettajan hoitokompetenssi

	keskiarvo	keskihajonta
Kokonaisnäkemysten omaaminen hoitotyöstä	3,95	0,84
Ammattikirjallisuuden ja tutkimusten hyödyntäminen työssä	3,93	0,86
Toiminnoistaan vastaaminen	3,76	0,81
Opiskelijoiden ohjaaminen teoreettisen ja käytännöllisen tiedon integroimiseen	3,49	0,94
Hoitokompetenssi kokonaistulos	3,78	0,68

6.4 Hoitotyön opettajien pedagoginen kompetenssi

Hoitotyön opettajien pedagogisen kompetenssin arviointi perustui neljään ERNT-mittarin väittämään, jotka on kuvattu taulukossa 5. Opettajien opetustaitojen arvioitiin olevan suhteellisen hyvät keskiarvon ollessa 3,61 (kh 0,80). Opiskelijoiden mielestä opiskelijoiden jatkuvaan tiedon hankintaan (ka 3,75, kh 0,96) ja itseohjautuvuuteen (ka 3,75, kh 0,94) ohjaamisen koettiin toteutuvan hyvin opettajien toiminnassa. Vaikka opettajat ohjasivat opiskelijoiden päätöksenteon kehittymistä suhteellisen hyvin, oli se siitä huolimatta pedagogiseen kompetenssiin liittyen heikoiten toteutunut väittämä (ka 3,38, kh 0,97).

Taulukko 5. Hoitotyön opettajan pedagoginen kompetenssi

	keskiarvo	keskihajonta
Opiskelijoiden jatkuvaan tiedon hankintaan ohjaaminen	3,75	0,96
Opiskelijoiden itseohjautuvuuteen ohjaaminen	3,75	0,94
Opiskelijoiden kriittiseen ajatteluun rohkaiseminen	3,56	1,01
Opiskelijoiden päätöksenteon kehittämisen ohjaaminen	3,38	0,97
Pedagoginen kompetenssi kokonaistulos	3,61	0,80

6.5 Hoitotyön opettajien arviointikompetenssi

ERNT-mittarin neljän hoitotyön opettajien arviointikompetenssiin liittyvän väittämän perusteella opettajien arviointikompetenssin arvioitiin olevan suhteellisen hyvä (ka 3,29, kh 0,87) (taulukko 6). Opiskelijoiden arvioiden perusteella erityisesti opettajien rehellisyys palautetta antaessaan toteutui hyvin keskiarvon ollessa 3,67 (kh 0,96). Vaikka opettajien opiskelijoihin kohdistama arviointi toteutui kokonaisuudessaan opiskelijoiden mielestä hyvin, opettajien oman toiminnan arviointi puolestaan toteutui opiskelijoiden mielestä koko ERNT-mittarin puitteissa heikoiten keskiarvon ollessa 2,63 (kh 1,07).

Taulukko 6. Hoitotyön opettajien arviointikompetenssi

	keskiarvo	keskihajonta
Rehellisyys palautteen antamisessa	3,67	0,96
Oikeudenmukaisuus arvioinneissa	3,59	1,02
Rakentavan palautteen antaminen	3,27	1,07
Omaa toimintansa arvioiminen	2,63	1,07
Arviointikompetenssi kokonaistulos	3,29	0,87

6.6 Hoitotyön opettajien persoonallisuuden piirteet

Tarkasteltaessa hoitotyön opettajien persoonallisuuden piirteisiin liittyviä neljää muuttujaa saatiin kategorian keskiarvoksi 3,39 (kh 0,86) (taulukko 7). Opettajien nähtiin toimivan hyvin johdonmukaisesti (3,54, kh 0,94) ja olevan avoimia (ka 3,57, kh 0,98). Omien virheidensä tunnustaminen oli opettajien persoonallisuuden piirteistä arvioitu toteutuneen heikommin keskiarvon ollessa 3,12 (kh 1,11).

Taulukko 7. Hoitotyön opettajien persoonallisuuden piirteet

	keskiarvo	keskihajonta
Avoimuus	3,57	0,98
Johdonmukaisesti toimiminen	3,54	0,94
Joustavuus	3,32	1,08
Virheidensä tunnustaminen	3,12	1,11
Persoonallisuuden piirteet kokonaistulos	3,39	0,87

6.7 Hoitotyön opettajien suhteet opiskelijoihin

Hoitotyön opettajien suhteiden opiskelijoihin arvioitiin olevan hyvällä tasolla keskiarvon ollessa 3,72 (kh 0,87). Kategorian väittämät on kuvattu taulukossa 8. Tarkasteltaessa erikseen kategorian neljää väittämää, opettajien hyvät suhteet opiskelijoihin näkyivät erityisesti opiskelijoiden arvioissa opettajiensa rehellisyydestä sekä opettajien keskinäiseen kunnioitukseen kannustamisena, näiden kahden väittämän ollessa kategorian parhaiten arvioidut (ka 3,79; kh 0,94).

Taulukko 8. Hoitotyön opettajien suhteet opiskelijoihin

	keskiarvo	keskihajonta
Rehellisyys	3,79	0,94
Keskinäiseen kunnioitukseen kannustaminen	3,79	0,94
Opiskelijat tosissaan ottaminen	3,64	1,06
Opiskelijoiden tasa-arvoinen kohtaaminen	3,64	1,10
Suhteet opiskelijoihin kokonaistulos	3,72	0,87

6.8 Arviointiin yhteydessä olevat tekijät

Opiskelijoiden iän ja heidän arvioidensa opettajien osaamisesta välillä ei havaittu merkittäväksi tulkittavan korrelaation rajaa 0,30 ylittäviä korrelaatioita (taulukko 9) (Mukaka 2012). Korrelaatioiden positiivinen suunta antaa kuitenkin viitteitä siitä, että mitä vanhempi opiskelija oli, sitä korkeammaksi hän arvioi opettajansa osaamisen. Voimakkaimmin opiskelijoiden ikä korreloi ($\rho=0,161$) opettajien keskimääräisen osaamisen kanssa ($p=0,002$). Opiskelijoiden opiskelun vaiheella ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ERNT:n kokonaistulokseen, opiskelijoiden arvioihin osaavimman opettajan osaamisesta eikä

opettajien keskimääräisestä osaamisesta. Vähiten osaavan opettajan osaamisen kolmannen vuoden opiskelijat olivat arvioineet neljännen vuoden opiskelijoita heikommaksi ($p=0,02$).

Taulukko 9. Taustamuuttujien ja opettajien kompetenssin väliset Spearmanin korrelaatiokertoimet

	Ikä	Opintoihin tyytyväisyys	Oma opintomenestys
Opettajien keskimääräinen osaaminen	0,161	0,575*	0,279*
Osaavimman opettajan osaaminen	-0,047	0,287*	0,149
Vähiten osaavan opettajan osaaminen	0,132	0,394*	0,122
ERNT kokonaistulos	0,108	0,562*	0,239*
Hoitokompetenssi	0,141	0,551*	0,244*
Pedagoginen kompetenssi	0,094	0,437*	0,176
Arviointikompetenssi	0,084	0,548*	0,236*
Persoonallisuuden piirteet	0,090	0,437*	0,170
Suhteet opiskelijoihin	0,051	0,459*	0,201*

* $p<0,001$, vahvimmat korrelaatiot lihavoitu

Opiskelijoiden tyytyväisyys nykyisiin opintoihin oli yhteydessä ERNT-mittarin kokonaistulokseen ($\rho=0,562$; $p<0,001$) ja korkeampiin arvoihin opettajien kompetenssista kaikissa ERNT:n kategorioissa ($\rho=0,437-0,551$; $p<0,001$) riippuvuuden ollessa keskikertaista (Mukaka 2012). Opiskelijoiden arviot tyytyväisyydestä nykyisiin opintoihin olivat yhteydessä myös arvioihin opettajien keskimääräisestä osaamisesta ($\rho=0,575$; $p<0,001$) ja arvioihin vähiten osaavan opettajan osaamisesta ($\rho=0,394$; $p<0,001$) riippuvuuden ollessa keskinkertaista ja matalaa (Mukaka 2012). Mitä tyytyväisempi opiskelija opintoihinsa oli, sitä osaavammaksi opiskelija oli opettajansa arvioinut ERNT-mittarin osa-alueilla ja sitä korkeammalle hän oli arvioinut opettajien keskimääräisen osaamisen ja vähiten osaavan opettajan osaamisen.

Kun tarkasteltiin opiskelijoiden arvioita omasta opintomenestyksestään ja opettajien osaamista, ei havaittu merkittäväksi tulkittavan korrelaation rajaa 0,30 ylittäviä korrelaatioita (taulukko 8) (Mukaka 2012). Voimakkaimmin opiskelijoiden itsearvioitu opintomenestys korreloi VAS-asteikolla tehtyihin arvioihin opettajien keskimääräisestä osaamisesta ($\rho=0,279$; $p<0,001$). Arviot opiskelijoiden omasta opintomenestyksestä olivat myös tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä ERNT-mittarin kokonaistulokseen ($\rho=0,239$; $p<0,001$).

Opiskelijoiden arviot opettajien keskimääräisestä osaamisesta olivat yhteydessä ($r=0,669$) ERNT-mittarin kokonaistulokseen ($p<0,001$) ja kaikkiin sen alakategorioihin ($r=0,517-0,627$;

$p < 0,001$). Riippuvuus näiden välillä oli vähintään keskinkertaista lähentyen voimakasta riippuvuutta (Mukaka 2012). Samansuuntainen yhteys havaittiin myös arvioiden vähiten osaavan opettajan osaamisesta ja ERNT:n kokonaistuloksen ($r=0,488$; $p < 0,001$) ja kaikkien sen alakategorioiden ($r=0,393-0,454$; $p < 0,001$) välillä. Eli mitä korkeammalle opiskelija oli arvioinut opettajien keskimääräisen osaamisen ja vähiten osaavan opettajan osaamisen, sitä osaavammaksi opiskelija oli opettajansa arvioinut myös ERNT-mittarin osa-alueilla.

Tarkemman analyysin perusteella opettajien keskimääräinen osaaminen ja vähiten osaavan opettajan osaaminen olivat tilastollisesti merkitseviä selittäviä tekijöitä ERNT-mittarin kokonaistulokselle. Lineaarisen regressioanalyysin perusteella opiskelijoiden arviot opettajien keskimääräisestä osaamisesta selittivät 44,8 % ERNT-mittarin kokonaistuloksesta ($p < 0,001$). Opettajien keskimääräisen osaamisen kasvaessa yhden yksikön, ERNT:n kokonaistulos kasvaa 0,30 yksikköä (95 % lv 0,27–0,34; $p < 0,001$). Vähiten osaavan opettajan osaaminen selitti taas 23,8 % ERNT-mittarin kokonaistuloksesta ($p < 0,001$). Vähiten osaavan opettajan osaamisen kasvaessa yhden yksikön, ERNT:n kokonaistulos kasvaa 0,14 yksikköä (95 % lv 0,12–0,17; $p < 0,001$).

7 Pohdinta

7.1 Tulosten tarkastelu

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata mikä on hoitotyön opettajien kompetenssi opiskelijoiden arvioimana Suomessa ja mitkä tekijät ovat yhteydessä opiskelijoiden arvioihin opettajiensa kompetenssista. Tutkimuksen avulla saatiin kuva hoitotyön opettajien tämänhetkisestä kompetenssista arvioituilla osa-alueilla ja siitä, mitkä tässä tutkimuksessa tutkituista tekijöistä ovat yhteydessä opiskelijoiden arvioihin. Kompetenssiarviot perustuvat opiskelijoiden ERNT-mittarilla tekemiin arvioihin sekä opettajien kokonaiskompetenssia kuvaaviin VAS-asteikolla arvioituihin kysymyksiin.

Opiskelijoiden arvioiden perusteella hoitotyön opettajien kompetenssi on hyvä tutkimuksessa arvioituilla osa-alueilla. Hoitotyön opettajien kokonaiskompetenssi opiskelijoiden arvioimana on korkeampi kuin kirjallisuuskatsauksessa analysoiduissa aiemmissa Suomessa ja Euroopassa toteutetuissa tutkimuksissa (Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opiskelijoiden arviot opettajien keskimääräisestä osaamisesta ylsivät tyydyttävälle tasolle, kun arviot oppilaitoksen osaavimman opettajan osaamisesta ylsivät erittäin hyvälle tasolle. Hoitotyön opiskelijat eivät aiemmin ole arvioineet opettajiensa osaamista tässä tutkimuksessa hyödynnetyllä VAS-asteikolla. Opiskelijoiden arviot tälläkin asteikolla ovat kuitenkin saman suuntaiset aiemman tutkimuksen kanssa, jossa opettajan kompetenssin on määrällisesti arvioituna todettu olevan hyvällä tasolla (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opiskelijoiden käsitykset ja odotukset hyvästä hoitotyön opettajasta ilmentävät hoitotyön opettajien roolin merkityksellisyyttä opiskelijoille (Martínez-Linares ym. 2019, Bagcivan ym. 2015, Tang ym. 2005), jolloin opettajien hyväksi arvioitu kompetenssia voidaan pitää merkittävänä hoitotyön koulutuksen laadun kannalta.

Tässä tutkimuksessa opiskelijat arvioivat aiemmista tutkimuksista poiketen myös vähiten osaavan opettajan osaamisen tasoa. Tämän arvioitiin olevan suhteellisen matalalla tasolla etenkin neljännen vuoden opiskelijoiden arvioiden perusteella. Muutoin opiskelun vaiheen ei havaittu olevan yhteydessä arviointeihin. Opiskelijoiden arviointien vähiten osaavan opettajan osaamisesta havaittiin olevan yhteydessä opiskelijoiden tyytyväisyyteen opintoihinsa. Toisaalta opiskelijoiden itsearvioidun opintomenestykseen sen ei havaittu olevan yhteydessä. Aiempi näyttö opiskelijoiden korkeista odotuksista opettajiaan kohtaan (Bagcivan ym. 2015, Laapio ym. 2014) sekä kriittisyydestä opettajiaan arvioidessaan (Salminen ym. 2013) saattaa

selittää sitä, miksi opiskelijat ovat tässäkin tutkimuksessa olleet kriittisiä vähiten osaavan opettajan kompetenssia arvioidessaan.

Keskittettäessä arviointi koskemaan yhtä opettajaa ja verrattaessa arvioita vähiten osaavan ja osaavimman opettajan osaamisesta saatiin tietoa myös opettajakohtaisesta kompetenssvaihtelusta oppilaitoksissa. Tulosten perusteella opiskelijoiden nykyisissä opinnoissa heitä opettaneiden opettajien yleisessä kompetenssissa näyttää olevan hyvinkin suurta vaihtelua, joka toisaalta saattaa osittain selittyä esimerkiksi opettajan kokemuksella tai koulutuksella (Ramsburg & Childress 2012), kuten aiemmassa tutkimuksessa (Dejene ym. 2022). Kompetenssia tutkittaessa tulisikin pyrkiä huomioimaan sen kehittyvä luonne (Smith 2012). Kompetenssierot tuovat käytännössä esiin jaetun asiantuntijuuden tärkeyden opettajan laajaa ja monipuolista kompetenssia vaativassa työssä (Zlatanovic ym. 2017), kuten myös mahdollisen tarpeen täydennyskoulutukselle. Suomalaisten opiskelijoiden kriittisyyden (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Salminen 2000) ja hoitotyön opettajan monitahoisen kompetenssin ilmentämisen haastavuuden etenkin uransa alkuvaiheessa oleville opettajille (Ramsburg & Childress 2012) huomioiden, on merkittävää, että opettajien kompetenssin arvioitiin kokonaisuudessaan olevan hyvällä tasolla.

Tarkasteltaessa opettajien kompetenssialueiden eroa vahvin kompetenssialue oli hoitokompetenssi. Parhaimmat arviot hoitotyön opettajat saivat kokonaiskäsityksen hoitotyöstä omaamisesta, jonka opiskelijat kokivat toteutuvan parhaiten kaikista osaamisalueista. Opettajien ammattikirjallisuuden ja tutkimusten hyödyntäminen on myös selkeästi hyvällä tasolla. Kliininen hoitokompetenssi on nähty yhtenä opettajan tärkeimmistä (Labraque ym. 2020, Salminen ym. 2013, Johnsen ym. 2002) ja opiskelijoiden keskuudessa parhaiten toteutuvista (Salminen ym. 2013) kompetenssialueista. Tässä tutkimuksessa arviot hoitokompetenssista ylsivät kuitenkin aiempaa tutkimusta hieman korkeammalle tasolle (Salminen ym. 2013, Salminen 2000), mikä viittaa siihen, että hoitotyön opettajat ovat aiempaa paremmin perillä käytännön hoitotyöstä ja perehtyneitä ajankohtaiseen tutkimustietoon, jotka saattavat olla seurausta opettajien aiemmasta kliinisestä urasta (Ramsburg & Childress 2012). Opettajat arvioivat itsekin tutkimusten hyödyntämisensä suhteellisen korkealle (Koivula ym. 2011). Käytännön ja teorian saumaton yhteen nivoutuminen tukee hyvin opettajan ydinkompetenssien hallintaa (WHO 2016) sekä hoitotyön koulutuksen tavoitteita nykypäivän työelämässä vaadittavaan kompetenssiin sekä alan ajankohtaiseen tietoon perustumisesta (Sosiaali ja terveysministeriö 2020, WHO 2016).

Lisäksi opettajien hyvä hoitokompetenssi mahdollistaa näyttöön perustuvien päätösten tekemisen taidon muodostumisen myös opiskelijoille (Ervin 2002).

Suhteet opiskelijoihin toteutuvat opettajien toiminnassa hyvin ollen aineistossa toiseksi korkeimmalle arvioitu ERNT-mittarin osa-alue. Opiskelijänäkökulmasta opettajien suhteet opiskelijoihin on nähty opettajan tärkeimpänä osaamisalueena (Tang ym. 2005, Gignac-Caille & Oermann 2001), mikä korostaa tässä tutkimuksessa tehtyjen havaintojen merkittävyyttä. Suhteiden opiskelijoihin on aiemmissa tutkimuksissa nähty myös toteutuvan suhteellisen hyvin (Salminen ym. 2013, Salminen 2000), mutta verrattuna Salmisen ym. (2013) tuloksiin niiden nähtiin tässä tutkimuksessa toteutuvan aiempaa paremmin. Tämä on opiskelijänäkökulmasta toivottava kehityskulku, koska opettajan ja opiskelijan välinen suhde on merkittävä tekijä oppimistulosten (Ingraham ym. 2018, Chan ym. 2017) lisäksi opiskelijan uuteen ammatti-identiteettiin kasvamisen prosessissa (Rossini ym. 2021, Chan ym. 2017, Tang ym. 2005, Salminen 2000).

Tuloksissa näkyvät opettajien hyvä pedagoginen kompetenssi ja toiminnan vahva näyttöön perustuvuus tukevat kokonaisuudessaan hyvin aiempaa näyttöä (Halvari ym. 2021, Salminen ym. 2021, Laapio ym. 2014, Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opettajilla on aiemmassa tutkimuksessa todettu pedagogisen kompetenssin suhteen olevan eniten haasteita opiskelijoiden päätöksenteon kehittymisen ohjaamisessa (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013) ja sama havainto tehtiin myös tässä tutkimuksessa. Opiskelijoiden arvioissa saattoi näkyä opettajan roolin tunnistamisen haasteet näiden taitojen oppimisessa. Monipuolisten päätöksentekotaitojen ollessa olennainen osa sairaanhoitajaopiskelijoiden kompetenssia, on näiden taitojen kehittyminen koulutuksen aikana välttämätöntä kliinisessä ympäristössä tapahtuvalle turvalliselle työskentelylle (Kajander-Unkuri ym. 2013). Tämän vuoksi opettajien päätöksenteontaitojen opettamiseen tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota opettajankoulutuksen aikana. Lisäksi opettajien tulisi opetuksessaan hyödyntää opiskelijoiden päätöksenteon kehittymistä edistäviä opetusmenetelmiä, kuten simulaatioita (Havola ym. 2021) mahdollisimman kattavasti.

Opettajien arviointikompetenssi arvioitiin tässä tutkimuksessa suhteellisen hyvälle tasolle. Siitä huolimatta sen arvioitiin olevan heikoiten toteutuva kompetenssialue. Selkeästi heikoiten opettajien toiminnassa arvioitiin toteutuneen opettajien oman toiminnan arvioinnin. Tämä tulos jatkaa aiemmassa tutkimuksessa todettua linjaa siitä, että opiskelijat ovat toistuvasti kokeneet opettajiensa arviointikompetenssissa olevan kehittämisen varaa suhteessa muihin

kompetenssialueisiin (Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opettajien arviointitaidot ja niihin sisältyvä oman toiminnan arviointi ovat olennainen ja toistuvasti kompetenssikuvauksissa kuvattu opettajan kompetenssialue (esim. WHO 2016, NLN 2005), jonka avulla opettajat pystyvät tukemaan opiskelijoiden ammatillista kehittymistä (Numminen ym. 2014). Opettajat pitävät itsekkin arviointiosaamista yhtenä tärkeimmistä kompetenssialueista (Johnsen ym. 2002). Opettajat ovat tunnistaneeet arviointikompetenssinsa tarvitsevan kehittämistä (Dejnen ym. 2022, Järvinen ym. 2021, Oprescu ym. 2017) ja toisaalta useissa tutkimuksissa opettajat ovat arvioineet arviointikompetenssinsa hyväksi (Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opiskelijanäkökulmasta opiskelija-arviointi koetaan tärkeäksi ja toisaalta myös stressaavaksi (Mårtenson & Löfmark 2013), mikä saattaa osaltaan vaikuttaa opiskelijoiden arvioihin. Opettajien oman toiminnan arvioinnin suhteen tulee kuitenkin huomioida se, että sen toteutuminen ei välttämättä ole näkyvää opiskelijoille, jonka vuoksi arviot eivät välttämättä tavoita arvioinnin toteutumisen todellista tilaa. Tulosten perusteella opettajien koulutusta tulisi suunnata arviointikompetenssin parantamiseen. Arvioinnin läpinäkyvyys sekä kriteeriperusteisen arvioinnin hyödyntäminen saattaisivat parantaa opiskelijoiden kokemuksia opettajien arviointitoiminnasta.

Opettajien toiseksi heikoimmaksi kompetenssialueeksi määrittyi persoonallisuuden piirteet aiemman tutkimuksen tavoin (Salminen ym. 2013, Salminen 2000). Opettajilla on vaikeuksia etenkin virheidensä tunnustamisessa, jonka ajoittainen toteutumattomuus on todettu myös Salmisen ym. (2013) ja Salmisen (2000) tutkimuksissa. Arviointitaitojen kohdalla esiin tullut opiskelijoiden kriittisyys opettajan oman toiminnan arviointia kohtaan sekä matalammat arviot virheidensä tunnustamisesta saattavat viitata siihen, että opettajien tulisi keskittää huomionsa oman toimintansa kriittiseen arviointiin ja opiskelijoiden roolimallina (Strandell-Laine ym. 2022, van Dyk ym. 2022, Oprescu ym. 2017, Saarikoski ym. 2013) tuoda tätä prosessia ilmi myös opiskelijoille. Opettajien persoonallisuuden piirteiden kehittämiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota myös niiden ollessa olennainen tekijä opiskelijoiden oppimisprosessin edistämässä (Gillespie 2005, Berg & Lindseth 2004).

Opiskelijat ovat pääasiassa tyytyväisiä nykyisiin opintoihinsa, kuten myös Salmisen ym. (2021) tutkimuksessa on todettu. Opiskelijoiden opintoihin tyytyväisyyden ja opettajien korkeamman osaamisen havaittiin tässä tutkimuksessa olevan yhteydessä toisiinsa. Tämä yhteys ilmeni niin ERNT:n tulosten kuin VAS-asteikolla mitattujen tulosten kautta. Opiskelijoiden korkeammat arviot opettajan kompetenssista kaikissa ERNT:n kategorioissa olivat yhteydessä korkeampaan opintoihin tyytyväisyyteen. Samansuuntainen opettajien

korkeamman kompetenssin ja opiskelijoiden opintoihin tyytyväisyyden ja yhteys on todettu myös aiemmissa tutkimuksissa (Rossini ym. 2021, Salminen ym. 2021). Opiskelijoiden tyytyväisyyden on todettu olevan merkki koulutuksen laadusta (Rossini ym. 2021). Koulutuksen laadun ja opiskelijoiden itsearvioitun kompetenssin välillä on aiemmassa tutkimuksessa havaittu myös olevan positiivinen yhteys (Kajander-Unkuri ym. 2021, Kiekkas ym. 2019). Tulokset opiskelijoiden tyytyväisyydestä koulutukseen yhdistettynä opettajien hyväksi arvioituun kompetenssiin saattavat viitata siihen, että tämänhetkinen hoitotyön opettajien koulutus Suomessa vastaa suhteellisen hyvin ainakin opiskelijoiden tarpeisiin ja näkemyksiin opettajien kompetenssivaatimuksista. Nämä havainnot vahvistavat myös näkemystä opettajien kompetenssista olennaisena osana hoitotyön koulutusta ja opiskelijoiden parempaa opintoihin sitoutumista (Smith-Wacholz ym. 2019, Pitt ym. 2012, Ujváriné ym. 2011). Yhtenäisen Euroopan koulutusalueen tavoitteiden edistämiseksi kompetenssia tulisi kuitenkin Suomen lisäksi arvioida ja vertailla myös eri maiden välillä, joka on New Nurse Educator-hankkeen tavoitteena (EHEA 2023, New Nurse Educator 2023).

Opiskelijat arvioivat oman opintomenestyksensä olevan hyvällä tasolla. Korkeammalla itsearvioitulla opintomenestyksellä ei kuitenkaan tässä tutkimuksessa havaittu olevan selkeää yhteyttä opettajien korkeampiin kompetenssiarvioihin, kuten Salmisen ym. (2021) tutkimuksessa. Tämän vuoksi tutkimusta opettajien kompetenssin yhteydestä opiskelijoiden osaamiseen tulee vielä jatkaa esimerkiksi sisällyttämällä kompetenssia arvioiviin tutkimuksiin opiskelijoiden oppimistuloksia tarkentamaan tätä yhteyttä. Opiskelijoiden ikä, joka saattaisi opiskelijoiden odotusten tai koulutustaustaan luomien erojen myötä vaikuttaa arvioihin, ei tässä tutkimuksessa ollut myöskään selkeästi yhteydessä opiskelijoiden arvioihin opettajien kompetenssista. Tutkittavien nuorempiin vastaajiin painottunut ikäjakauma kuitenkin hankaloitti yhteyden arviointia. Aiemmassa opiskelijoiden iän yhteyttä arvioihin käsitelleessä tutkimuksessa yhteyden on havaittu olevan vaihteleva (Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2017, Kettunen ym. 2013, Numminen ym. 2011), mutta viitteitä korkeamman iän ja parempien arviointien välisestä yhteydestä on havaittu (Salminen ym. 2021, Kettunen ym. 2013).

Tutkimuksen tuloksia tulkittaessa ja muihin tutkimuksiin vertailtaessa on huomioitava, että aineisto on kerätty aikana, jolloin Suomessa pyrittiin sopeutumaan maailmanlaajuisen COVID-19-pandemian tuomiin haasteisiin ja rajoituksiin. Tilanteeseen sopeutuakseen monet oppilaitokset siirtyivät etäopetukseen tai hybridimalliin, jossa osa opetuksesta tapahtui virtuaalisesti ja osa lähiopetuksena. Pandemia haastoi opettajien tietopohjan ja ajankohtaiseen

näyttöön perustuvan opettamisen (Liesveld ym. 2023, Martin ym. 2023,). Digitaalisiin ratkaisuihin nojaava etäopetus loi opettajien pedagogiselle kompetenssille ja opettajan ja opiskelijan välisille suhteille ennenkokemattomia haasteita, mikä saattaa selittää paikoitellen tuloksissa ilmennyttä opiskelijoiden kriittisyyttä. Pandemian vaikutuksista huolimatta opettajien pedagogisen kompetenssin ja opettajien ja opiskelijoiden välisten suhteiden arvioitiin olevan hyvällä tasolla, vaikka opettajien kohtaamat haasteet olisivat saattaneet näkyä selkeimmin juuri näillä kompetenssialueilla. Vaikuttaisikin siltä, että hoitotyön opettajat ovat kyvykkäitä kehittämään oman osaamistaan vaatimusten muuttuessa, mikä on tärkeä ominaisuus opettajille (Mikkonen ym. 2019b).

Tutkimusasetelman asettamien rajojen vuoksi tässä tutkimuksessa ei ollut mahdollista arvioida kirjallisuuskatsauksessa ilmenneitä opettajan epäasialliseen käytökseen tai suppeaan opetusmetodien käyttöön ja teknologisen osaamisen puutteisiin liittyviä seikkoja. Toisaalta opiskelijoiden mielestä opettajien koettiin tässä tutkimuksessa kannustaneen heitä hyvin keskinäiseen kunnioitukseen, joka viittaa opettajien ammatillisesti esimerkilliseen toimintaan. Tutkimuksessa ei myöskään saatu eriteltyä aiemmassa tutkimuksessa todettua opettajan kompetenssin toteutumisen vaihtelua kliinisen- ja oppilaitosympäristön välillä. Hyväksi arvioitu hoitokompetenssi antaa kuitenkin viitteitä opettajan toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta myös kliinisessä ympäristössä, mikä on tärkeää, koska opettajan rooli kliinisessä ympäristössä on opiskelijoille merkittävä teoriaopintoja ja käytäntöä yhdistävä tekijä (Strandell-Laine ym. 2022, Labraque ym. 2020).

Tutkimuksen avulla saatiin tietoa hoitotyön opettajien tämänhetkisestä kompetenssista opiskelijoiden näkökulmasta Suomessa. Kokonaisuudessaan verrattuna aiempaan ERNT-mittaria hyödyntäneeseen tutkimukseen tämän tutkimuksen tulokset tukevat hyvin niissä ilmennyttä opettajan kompetenssia. Yleisesti voidaan todeta, että hoitotyön opettajien kompetenssi Suomessa opiskelijoiden arvioimana on vuosien myötä joko pysynyt samalla tasolla tai paikoitellen jopa parantunut. Opettajien kompetenssista tunnistettiin kuitenkin joitain heikommaksi arvioituja osa-alueita, joiden kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota opettajien koulutusta ja jatkokoulutusta suunniteltaessa. Tässä tutkimuksessa opiskelijoiden arviointeihin yhteydessä olevat tekijät olivat samoja kuin aiemmassa tutkimuksessa tunnistetut tekijät. Toisaalta kaikkia aiemmin todettuja yhteyksiä ei tullut esille tässä aineistossa. Tässä tutkimuksessa arvioidut opettajien kokonaisosaaminen ja osaavimman sekä vähiten osaavan opettajan osaaminen antoivat Likert-asteikkoa tarkempaa tietoa opettajien osaamisesta ja sen yhteydestä opiskelijoiden arvioihin. Tutkimuksen tuottama tieto antaa

osaltaan pohjaa sille, kuinka hoitotyön opettajankoulutusta tulee kehittää sen yhtenäistämiseksi kansallisella ja kansainvälisellä tasolla sekä nykyajan kompetenssivaatimuksiin vastaamiseksi. Tämä mahdollistaa opettajille riittävän kompetenssin tulevaisuudessa uusien työntekijöiden kouluttamiseksi jatkuvasti muuttuvalle terveysalalle, sekä tukee hoitotyöntekijöiden ja opettajien liikkuvuutta Euroopassa (Euroopan komissio 2017).

Tulevaisuudessa väestön ikäjakauman muutokset, epidemiologinen, sosioekonominen ja teknologinen ympäristö tulevat yhä voimakkaammin muovaamaan terveysalan ammattilaisilta vaadittavaa kompetenssia. Myös terveysalan opettajilta vaadittava kompetenssi on riippuvainen näistä muutoksista. (WHO 2013b, Salminen ym. 2010.) Nämä seikat asettavat koulutukselle ja opettajille haasteita, joihin tulee tulevaisuudessa vastata (Giddens ym. 2022, Berland ym. 2020). Terveysalan koulutuksen tulee mukautua muutoksiin ja pystyä kouluttamaan alalle ammattilaisia, jotka pystyvät tunnistamaan ympäristössä tapahtuvat muutokset sekä sopeutumaan niihin omaksumalla jatkuvan oppimisen periaatteet ja sen myötä muokkaamaan jatkuvasti omaa kompetenssiaan. Jatkuva kompetenssin kehittäminen sen ajantasaisuuden varmistamiseksi koskee siten myös hoitotyön opettajia (Mikkonen ym. 2019b, Salminen ym. 2013). Opiskelijoiden tekemät arviot opettajiensa kompetenssista ovat tärkeä elementti kehitettäessä koulutuksen parantamiseen tähtääviä laatuohjelmia ja akkreditoiteja. Opiskelijoilta saadun ulkopuolisen palautteen avulla opettajat pystyvät arvioimaan paremmin omaa toimintaansa (Lovrić ym. 2015) ja sen laatua (Labraque ym. 2020), joka on tärkeä osa opettajan kompetenssia (WHO 2016). Reflektoimalla omaa toimintaansa opettaja voi varmistua ammatillisen toimintansa tarkoituksenmukaisuudesta (Labraque ym. 2020).

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen taustaksi tehty kirjallisuuskatsaus suoritettiin huolellisesti ja systemaattisesti. Kirjallisuuskatsauksen hakulauseke tarkistutettiin Turun yliopiston informaattikolla sen oikeellisuuden ja kattavuuden varmistamiseksi. Luotettavuuden lisäämiseksi katsauksessa hyödynnettiin tietokantahaun lisäksi manuaalista hakua, jolloin katsaukseen saatiin mukaan materiaalia mahdollisimman kattavasti. Katsaukseen mukaan valitut tutkimusartikkelit arvioitiin tähän tarkoitukseen suunnitelluilla arviointikriteereillä artikkeleiden laadun varmistamiseksi. (Gray & Grove 2021, Niela-Vilen & Hamari 2016.)

Tutkimuksen ulkoista validiteettia arvioitaessa huomio kiinnitettiin tutkimuksen otokseen sekä tulosten yleistettävyyteen. Sisäisen validiteetin arvioimiseksi pohdittiin tutkimusasetelman oikeellisuutta, aineistonkeruun, analyysin ja tulosten oikeellisuutta. (Gray & Grove 2021, Parahoo 2006.) Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi valittiin määrällinen kyselytutkimus, koska sen on todettu olevan toimiva ja luotettava tapa tutkia kompetenssia (katso myös Kajander-Unkuri ym. 2021). Kyselytutkimuksella varmistettiin myös vastaajien laaja saavutettavuus, jolloin opettajien kompetenssista voitiin saada suurelta vastaajajoukolta sellaista määrällistä tietoa, jota pystytään vertaamaan aiempaan näyttöön (Gray & Grove 2021). Kyselytutkimuksella pyrittiin myös mahdollistamaan tutkimustulosten mahdollinen yleistettävyys tutkittavaan ympäristöön tai muihin samanlaisiin ympäristöihin (Parahoo 2006). Sähköisesti toteutetulla kyselyllä tiedot saatiin suoraan luotettavasti tilastolliseen analyysiin, jolloin tietojen käsittelyyn liittyvän virheen mahdollisuus oli pieni. Tutkimuksessa käytetty kyselylomake oli esitettävä ennen varsinaista aineistonkeruuta sen käytettävyyden varmistamiseksi. (Gray & Grove 2021.) Kyselylomakkeessa vastaajille selvennettiin mitä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan hoitotyön opettajalla ja mihin heidän tulisi arviointinsa kohdistaa kussakin lomakkeen kysymyksessä tai väittämässä.

Tutkimuksessa käytetty tarkoituksenmukainen otanta saattoi heikentää tutkimuksen luotettavuutta, kuten myös suhteellisen matala vastausprosentti (16 %) (Gray & Grove 2021). Matala vastausprosentti voi viitata vastaajajoukon perusjoukon ääripäihin valikoituneisuuteen, jolloin vastaukset eivät välttämättä heijasta keskiarvo hoitotyön opiskelijan arviointia. Vastaajien määrä olisi voinut olla suurempi, jos opiskelijoille olisi varattu kyselyyn vastaamiseen aikaa opintojen lomassa tai jos vastaamiseen olisi tarjottu sähköisen lisäksi kirjallista kyselylomaketta. Suomessa suoritettiin vuonna 2021 yhteensä 4470 sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkintoa 20 oppilaitoksessa (Vipunen 2023). Tutkimuksessa oli mukana 12 ammattikorkeakoulua laajalla maantieteellisellä edustavuudella. Sen lisäksi matalasta vastausprosentista huolimatta suhteutettuna suoritettujen sairaanhoitajan tutkintojen määrään, 386 vastaajan otosta (8,64 %) voidaan kuitenkin pitää edustavana. Vastaajajoukon ikäjakauma edustaa myös hyvin hoitotyön opiskelijoiden ikäjakaumaa ammattikorkeakouluissa viimeisen viiden vuoden ajalta (Vipunen 2023). Vastaajien määrä täyttää ennen aineistokeruuta tehdyn voima-analyysin vaatiman osallistujamäärän, jolloin tilastollisissa analyysissä voitiin saavuttaa haluttu tilastollinen voima (Heikkilä 2014, Uhari & Nieminen 2012). Tutkimuksen tuloksia pystytään siten pitämään suuntaa antavina suhteessa perusjoukkoon. Tutkimuksessa hyödynnetty Mukakan (2012) tulkinta muuttujien välisten yhteyksien merkittävydestä oli

muihin tulkintoihin (esim. Tähtinen ym. 2020) verrattuna suhteellisen kriittinen. Muuttujien väliset yhteydet olisivat muita tulkintoja hyödyntämällä olleet nykyistä tulkintaa merkittävämpiä. Yhteyksien suurempaa merkittävyyttä tukee myös suhteellisen suuri otoskoko.

Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että aineistonkeruu perustui pitkälle kehitettyyn mittariin, jonka validiteetti ja reliabiliteetti on todettu hyväksi. Mittarin validiteetti kertoo sen kyvystä havaita mitattavaa ilmiötä. Reliabiliteetilla viitataan siihen, saadaanko mittarilla toistetuksi samankaltaisia tuloksia. (Gray & Grove 2021, Rattray & Jones 2007.) Tässä tutkimuksessa käytetty ERNT-mittari (Salminen 2000) on kehitetty hoitotyön opettajan kompetenssin arviointiin, johon sitä tässä tutkimuksessa käytettiin. Kyseistä mittaria on käytetty paljon hoitotieteellisessä koulutustutkimuksessa (mm. Salminen ym. 2021, Salminen ym. 2013, Johnsen ym. 2002). Aiemmissä tutkimuksissa mittarin sisäistä johdonmukaisuutta on arvioitu faktorianalyysillä ja Cronbachin alfa-kertoimella. (Gray & Grove 2021, Rattray & Jones 2007). Niiden perusteella mittarin sisäinen validiteetti ja reliabiliteetti on todettu hyväksi (Salminen ym. 2013). Myös tässä tutkimuksessa mittarin reliabiliteetti todettiin hyväksi Cronbachin alfa-kertoimien saadessa 0,80 ylittäviä arvoja (Rattray & Jones 2007). Mittarin suhteen tutkimuksessa tiedostettiin sen rajoittuneisuus opettajan kompetenssin kokonaisvaltaisessa kuvaamisessa (Lemetti ym. 2023), kuten myös se, että kyseessä on suhteellisen vanha mittari. Kattavamman arvion saavuttamiseksi tutkimuksessa olisi voinut hyödyntää lisäksi muita opettajan kompetenssin arviointiin kehitettyjä mittareita, jotka olisivat tuoneet esille laajemmin opettajien tietoteknistä-, digipedagogista-, eettistä- tai johtamiskompetenssia.

Tutkimusaineiston analyysin jokaisessa vaiheessa noudatettiin erityistä huolellisuutta. Analyysin luotettavuuden lisäämiseksi kokenut tilastotieteilijä tarkisti analyysiprosessin ja tuloksista tehdyt päätelmät sekä niiden oikeellisuuden. Tutkimuksen empiirinen toteutus on pyritty kuvaamaan raportissa mahdollisimman avoimesti ja tarkasti, jotta tutkimus olisi tarvittaessa helposti toistettavissa. Tutkimuksen sisäistä validiteettia vahvistaa huolellisen analyysin lisäksi se, että tutkimuksen tulokset ovat linjassa aiemman aihealueen tutkimuksen kanssa. (Gray & Grove 2021.) Tutkimuksessa ei huomioitu hoitotyön opettajien työkokemusta. Kompetenssi kehittyy ajan myötä (Benner 1984), joten opettajien työkokemuksen suhteuttaminen tutkimustuloksiin olisi saattanut selittää kompetenssiarvioita. Tuloksia tarkasteltaessa tulee myös huomioida se, että opiskelijoiden arviot kompetenssista ovat subjektiivisia. Opiskelijoiden kykyä kohdistaa arviointinsa opettajan kompetenssiin on

kyseenalaistettu aiemmissa tutkimuksissa (Lemetti ym. 2023, Salminen ym. 2021). Se, miten opiskelijat mieltävät opettajien kompetenssin oletettavasti eroaa opiskelijakohtaisesti, vaikuttaen opiskelijoiden arvioihin varsinkin arvioitaessa opettajan osaamista vapaasti asteikolla 1–10.

7.3 Tutkimuksen eettisyys

Tämä tutkimus on osa laajempaa New Nurse Educator -hankkeeseen liittyvää tutkimusta, jolle oli haettu hankkeen toimesta eettinen ennakoarviointi Turun yliopiston eettiseltä toimikunnalta (5/2021, 16.2.2021). Tutkimus suunniteltiin kokonaisuudessaan huolellisesti ja tutkimuksen jokaisessa vaiheessa noudatettiin tutkimuseettikan eurooppalaisia käytäntöjä ja ohjeistusta sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan periaatteita hyvästä tieteellisestä käytännöstä (All European Academies 2017, Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Koko tutkimusprosessin ajan noudatettiin yleistä huolellisuutta ja tutkimuksen tulokset on esitetty rehellisesti, avoimesti ja todenmukaisesti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Ennen aineistonkeruun aloittamista jokaisesta tutkimukseen osallistuvasta koulutusorganisaatiosta haettiin ja saatiin asianmukaiset luvat tutkimusryhmän toimesta. Mittarin käyttöön oli asianmukainen lupa tekijänoikeuksien omistajalta. Mittaria ei kuitenkaan julkaista tässä raportissa, koska siihen ei ollut lupaa.

Tutkimuksessa kunnioitettiin opiskelijoiden itsemääräämisoikeutta, vapaaehtoista osallistumista sekä säilytettiin heidän yksityisyytensä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Nämä asiat selvennettiin opiskelijoille sähköisillä tutkimustiedotteilla, jotka hyväksymällä opiskelijat antoivat kirjallisen suostumuksen osallistumisestaan tutkimukseen. Opiskelijoilla oli mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa koko tutkimuksen ajan ilman seuraamuksia. Tutkimuksessa käytettävän valmiin aineiston käytöstä tehtiin kirjallinen sopimus New Nurse Educator -projektin vastaavan johtajan kanssa. Tutkielman tekijän saama aineisto oli anonyymiä, jolloin vastaajien tunnistaminen ei ollut missään vaiheessa mahdollista. Aineistoa käytettiin sopimuksen mukaisesti ja sen salassapidosta huolehdittiin tutkimuksen joka vaiheessa. Tietoturvallisuuden säilyttämiseksi aineisto tallennettiin digitaalisessa muodossa tutkielman tekijän henkilökohtaisen salasanalla suojatun tietokoneen kovalevylle, josta se hävitettiin raportin valmistuttua. Tällä varmistuttiin siitä, että tutkimukseen liittyvät tiedot eivät missään vaiheessa päätyneet ulkopuolisten saataville.

7.4 Johtopäätökset

Tämä tutkimus vahvisti aiempaa näyttöä siitä, että hoitotyön opettajien kompetenssi Suomessa on hyvä tässä tutkimuksessa arvioituilla osa-alueilla hoitotyön opiskelijoiden arvioimana. Opiskelijoiden arvioiden perusteella heitä nykyisissä opinnoissa opettaneen vähiten osaavan opettajan osaaminen on kuitenkin suhteellisen heikkoa. Verrattuna arvioihin eniten osaavan opettajan osaamisesta voidaan todeta, että ammattikorkeakouluissa hoitotyön opettajien yleisessä kompetenssissa näyttää olevan hyvinkin suurta vaihtelua. Hoitotyön opettajien kompetenssin tasossa on myös jonkin verran vaihtelua osa-alueittain. Opettajien vahvin kompetenssialue on yhä hoitokompetenssi. Opettajilla on hyvä kokonaiskuva hoitotyöstä ja he yhdistävät työssään hyvin teorian ja käytännön pohjaten toimintansa kokonaisuudessaan hyvin näyttöön. Opettajien suhteet opiskelijoihin ja opetustaidot ovat myös hoitotyön opettajien vahvoja kompetenssialueita. Opettajan toiminnassa matalammin arvioituja kompetenssialueita olivat arviointitaidot sekä persoonallisuuden piirteet. Opettajilla on eniten haasteita oman toimintansa arvioinnissa.

Opiskelijat ovat pääasiassa tyytyväisiä nykyisiin hoitotyön opintoihinsa ja tulosten perusteella voidaan todeta, että opiskelijoiden tyytyväisyys opintoihinsa on yhteydessä arviointeihin opettajien korkeammasta kompetenssista. Opiskelijoiden itsearvioiden perusteella heidän opintomenestyksensä on hyvällä tasolla. Arvioilla opintomenestyksestä ei kuitenkaan havaittu olevan selkeää yhteyttä korkeampiin arvioihin opettajien kompetenssista. Opiskelijoiden opiskelun vaihe tai ikä eivät tämän tutkimuksen perusteella ole selkeästi yhteydessä opiskelijoiden arvioihin opettajiensa kompetenssista.

7.5 Jatkotutkimusehdotukset

Hoitotyön opettajien kompetenssia on tutkittu kyselytutkimuksin ja laadullisten haastattelututkimusten avulla, joissa on keskitytty tutkittavien itse raportoimiin havaintoihin opettajien kompetenssista. Tutkimusta voisi tulevaisuudessa laajentaa myös havainnointia hyödyntäviin tutkimuksiin, joiden avulla voitaisiin saada uutta näkökulmaa opettajien kompetenssiin. Hoitotyön opettajien kompetenssitutkimuksen näkökulmaa voisi laajentaa myös kartoittamalla kontekstuaalisten seikkojen vaikutusta opettajien kompetenssiin tai vaatimukseen siitä. Arvioinnin objektiivisuuden lisäämiseksi on olennaista, että opettajien kompetenssia arvioidaan muiden kuin opettajien itsensä toimesta. Tämän tutkimuksen tulokset antavat viiteitä myös siitä, että tutkimusta opettajien kompetenssin yhteydestä

opiskelijoiden osaamiseen tulisi vielä jatkaa. Sisällyttämällä kompetenssia arvioiviin tutkimuksiin opiskelijoiden oppimistuloksia pystyttäisiin mahdollisesti yhä tarkentamaan tätä epäselvää yhteyttä.

Hoitotyön opettajien kompetenssi ei ole pysyvä tila (WHO 2013b). Sen vuoksi on tärkeää, että tutkimus tavoittaisi kompetenssin jatkuvasti muuttuvan luonteen. Tutkimuksen tulisi sen lisäksi myötäillä koulutuksen yhtenäistämisen tavoitetta (EHEA 2023, Salminen ym. 2010). Pitkittäistutkimuksen hyödyntäminen voisi olla yksi keino luotettavamman näytön saamiseksi kompetenssin kehittymisestä. Toiseksi tulisi kiinnittää huomiota tutkimuksessa käytettyihin mittareihin. Tässäkin tutkimuksessa käytettyä mittaria on hyödynnetty paljon kompetenssitutkimuksessa, joka mahdollistaa tutkimustulosten vertailun. Toisaalta mittareilla on haastavaa saada kattavaa kuvaa hoitotyön opettajien laajasta ja ajankohtaisesta kompetenssista kaikkine osa-alueineen. Tunnetuistakin kompetenssialueista, kuten eettisestä-, johtamis- tai kulttuurisesta kompetenssista on mittareiden rajallisuuden vuoksi suhteellisen vähän tutkimustietoa, ainakin vertailtavassa muodossa. Tutkimusta tulisi jatkaa päivittämällä tutkimuksessa käytettyä ERNT-mittaria (Salminen 2000) ja kehittämällä uusia mittareita sekä hyödyntämällä tutkimuksissa uudempia mittareita, jotka tavoittavat laajemmin opettajilta vaadittavan ajankohtaisen kompetenssin ja joita voidaan hyödyntää myös valtakunnallisesti. Mikkosen ym. (2020) kehittämä HeSoEduCo-mittari vastaa osaltaan tähän tarpeeseen laajentamalla kompetenssiarviointia opettajan teknologian ja johtamis- ja hallinto-osaamiseen. HeSoEduCo-mittari on myös yksi keino laajentaa tällä hetkellä lähinnä hoitotyön opettajiin keskittyntä kompetenssitutkimusta koskemaan tulevaisuudessa myös muita terveysalan opettajia.

Lähteet

- All European Academies (ALLEA). 2017. Tutkimusetiikan eurooppalaiset käytännöt ja ohjeistus. Saatavilla: <https://allea.org/code-of-conduct/#toggle-id-7/> Viitattu: 9.5.2023.
- American Association of Colleges of Nursing (AACN). 2022. Nursing Faculty Shortage. Saatavilla: <https://www.aacnnursing.org/news-data/fact-sheets/nursing-faculty-shortage>. Viitattu: 9.5.2023.
- Australian Nurse Teachers' Society (ANTS). 2010. Australian Nurse Teacher Professional Practice Standards. Saatavilla: https://www.ants.org.au/ants/pluginfile.php/2208/mod_resource/content/13/ANTS_revised_PPS_8apr10b.pdf / Viitattu: 9.5.2023
- Bagcivan, G., Cinar, F.I., Tosun, N. & Korkmaz, R. 2015. Determination of nursing students' expectations for faculty members and the perceived stressors during their education. *Contemporary nurse*, 50(1), 58–71.
- Barrett, D. & Harris, M. 2020. Nurse educators must demonstrate care, competence and integrity to enhance students' trust in them. *Evidence-based nursing*, 23(2), 46.
- Benner, P. 1984. From Novice To Expert: Excellence and Power in Clinical Nursing Practice. *The American Journal of Nursing*, 84(12), 1480.
- Berg, C. & Lindseth, G. 2004. Students' perspectives of effective and ineffective nursing instructors. *Journal of Nursing Education*, 43, 565–568.
- Berland, A., Capone, K., Etcher, L., Ewing, H., Keating, S. & Chickering, M. 2020. Open education resources to support the WHO nurse educator core competencies. *International nursing review*, 67(2), 282–287.
- Campos Silva, S., Salminen, L., Elonen, I., Linares, P., Cassar, M., Haycock-Stuart, E., Saaranen, T., Zrubcová, D. & Ewers, M. 2022. Nurse educator education in six European countries: a descriptive study. *International Journal of Health Professions*, 9(1), 67–77.
- Chan, Z.C.Y., Tong, C.W. & Henderson, S. 2017. Uncovering nursing students' views of their relationships with educators in a university context: a descriptive qualitative study. *Nurse Education Today*, 49, 110–114.
- Cowan, T., Norman, I. & Coopamah, P. 2005. Competence in nursing practice: a controversial concept – a focused review of literature. *Nurse Education Today*, 25, 355–362.

- Dejene, D., Stekelenburg, J., Versluis, M., Ayalew, F. & Molla, Y. 2022. Assessment of core teaching competency of health professional educators in Ethiopia: an institution-based cross-sectional study. *BMJ Open*, 12(9), e059502.
- Ervin, N.E. 2002. Evidence-based nursing practice: are we there yet? *Journal of the New York State Nurses Association*, 33(2), 11–16.
- European Higher Education Area (EHEA). 2023. Ministerial conference Bologna 1999. Saatavilla: <http://www.ehea.info/page-ministerial-conference-bologna-1999/> Viitattu: 9.5.2023.
- Euroopan komissio. 2017. State of health in the EU companion report 2017. Saatavilla: https://health.ec.europa.eu/system/files/2017-11/2017_companion_en_0.pdf. Viitattu 9.5.2023.
- Fernandez, N., Dory, V., Ste-Marie, L.G., Chaput, M., Charlin, B. & Boucher, A. 2012. Varying conceptions of competence: an analysis of how health sciences educators define competence. *Medical Education*, 46(4), 357–365.
- Flinkman, M., Leino-Kilpi, H., Numminen, O., Jeon, Y., Kuokkanen, L. & Meretoja R. 2016. Nurse Competence Scale: a systematic and psychometric review. *Journal of Advanced Nursing*, 73(5), 1035–1050.
- Giddens, J., Douglas, P. & Conroy, S. 2022. The revised AACN essentials: Implications for nursing regulation. *Journal of Nursing Regulation*, 12(4), 16–22.
- Gignac-Caille, A. & Oermann, M. 2001. Student and faculty perceptions of effective clinical instructors in and programs. *Journal of Nursing Education*, 40(8), 347–353.
- Gillespie, M. 2005. Student – teacher connection: a place of possibility. *Journal of Advanced Nursing*, 52(2), 211–219.
- Gray, J. & Grove, S. 2021 *Burns and Grove’s The Practice of Nursing Research – Appraisal, Synthesis, and Generation of Evidence*. 9. painos. St. Louis, MO: Elsevier.
- Halvari, J., Mikkonen, K., Kääriäinen, M., Kuivila, H., Holopainen, A., Immonen, K., Koivula, M., Koskinen, C., Sjögren, T., Kyngäs, H. & Tuomikoski, A-M. 2021. Social, health and rehabilitation sector educators’ competence in evidence-based practice: A cross-sectional study. *Nursing Open*, 8(6), 3222–3231.
- Harris, P. A., Taylor, B., Minor, B. R., Elliott, V., Fernandez, M., O’Neal, L., McLeod, L., Delacqua, G., Delacqua, F., Kirby, J., Duda, S. N. & REDCap Consortium. 2019. The REDCap consortium: Building an international community of software partners. *Journal of Biomedical Informatics*, 95, 103208–103208.

- Havola, S., Haavisto, E., Engblom, J., Mäkinen, H. & Koivisto J.M. 2021. The effects of computer-based simulation game and virtual reality simulation in nursing students' self-evaluated clinical reasoning skills. *Computers, informatics, nursing*, 39(11), 725–735.
- Heikkilä, T. 2014. *Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos*. Helsinki: Edita.
- Heinonen, A., Kääriäinen, M., Juntunen, J. & Mikkonen, K. 2019. Nursing students' experiences of nurse teacher mentoring and beneficial digital technologies in a clinical practice setting. *Nurse Education in Practice*, 40, 102631.
- Helminen, K., Johnson, M., Isoaho, H., Turunen, H. & Tossavainen, K. 2017. Final assessment of nursing students in clinical practice: Perspectives of nursing teachers, students and mentors. *Journal of Clinical Nursing*, 26(23–24), 4795–4803.
- Ingraham, K.C., Davidson, S.J. & Yonge, O. 2018. Student-faculty relationships and its impact on academic outcomes. *Nurse Education Today*, 71, 17–21.
- Jackson, C., Bell, L., Zabalegui, A., Palese A., Sigurðardóttir, A.K. & Owen, S. 2009. A review of nurse educator career pathways; a European perspective. *Journal of Research in Nursing*, 14(2), 111–122.
- Jarosinski, J., Seldomridge, L., Reid, T. & Willey, J. 2022. Nurse Faculty Shortage. *Nurse Educator*, 47(3), 151–155.
- Johnsen, KO., Aasgaard, HS., Wahl, AK. & Salminen, L. 2002. Nurse educator competence: a study of Norwegian nurse educators' opinions of the importance and application of different nurse educator competence domains. *The Journal of Nursing Education*, 41(7), 295–301.
- Järvinen, T., Virtanen, H., Kajander-Unkuri, S. & Salminen, L. 2021. Nurse educators' perceptions of factors related to the competence of graduating nursing students. *Nurse Education Today*, 101, 104884.
- Kajander-Unkuri, S., Koskinen, S., Brugnolli, A., Cerezuela Torre, M., Elonen, I., Kiele, V., Lehwaldt, D., Löyttyniemi, E., Nemcová, J., de Oliveira, CS., Palese, A., Rua, M., Salminen, L., Šateková, L., Stubner, J., Sveinsdóttir, H., Visiers-Jiménez, L. & Leino-Kilpi H. 2021. The level of competence of graduating nursing students in 10 European countries - Comparison between countries. *Nursing Open*, 8(3), 1048–1062.
- Kajander-Unkuri, S., Salminen, L., Saarikoski, M., Suhonen, R. & Leino-Kilpi, H. 2013. Competence areas of nursing students in Europe. *Nurse Education Today*, 33(6), 625–632.

- Kiekkas, P., Michalopoulos, E., Igoumenidis, M., Michalopoulos, A. & Stefanopoulos, N. 2019. Factors associated with self-reported competence of graduating nursing students. *Collegian*, 26(2), 267–272.
- Kmet, L., Lee, R. & Cook, L. 2004. *Standard Quality Assessment Criteria for Evaluating Primary Research Papers from a Variety of Fields*. Institute of Health Economics. Saataavilla: <https://www.ihe.ca/publications/standard-quality-assessment-criteria-for-evaluating-primary-research-papers-from-a-variety-of-fields/> Viitattu 9.5.2023.
- Koivula, M., Tarkka, M-T., Simonen, M., Katajisto, J. & Salminen, L. 2011. Research utilization among nursing teachers in Finland: a national survey. *Nurse Education Today*, 31(1), 24–30.
- Laapio, E., Koivula, M. & Salminen, L. 2014. Tutkimustiedon käyttö hoitotyön opetuksessa opiskelijoiden arvioimana. *Hoitotiede*, 26(1), 50–62.
- Lemetti, T., Pakarinen, A., Salminen, L., Virtanen, H. & Haapa, T. 2023. Instruments assessing nurse educator's competence: A scoping review. *Nursing Open*, 10(4), 1985–2002.
- Liesveld, J., Rohr, J., Petrovic, K., Grohman, S. & Bourgeois, C. L. 2023. Nursing student challenges during the COVID-19 pandemic from 2020 to 2021: A thematic analysis. *Teaching and Learning in Nursing: Official journal of the National Organization for Associate Degree Nursing*, 18(1), 50–55.
- Lovrić, R., Prlić, N., Zec, D., Pušeljić, S. & Žvanut, B. 2015. Students' Assessment and Self-assessment of Nursing Clinical Faculty Competencies: Important Feedback in Clinical Education? *Nurse Educator*, 40(5), E1–E5.
- Lovrić, R., Prlić, N., Barać, I., Plužarić, J., Pušeljić, S., Berecki, I. & Radić, R. 2014. Specificities and differences in nursing students' perceptions of nursing clinical faculties' competences. *Journal of Professional Nursing*, 30(5), 406–417.
- Martin, B., Kaminski-Ozturk, N., Smiley, R., Spector, N., Silvestre, J., Bowles, W. & Alexander, M. 2023. Assessing the Impact of the COVID-19 Pandemic on Nursing Education: A National Study of Prelicensure RN Programs. *Journal of Nursing Regulation*, 14(1), S1–S67.
- Martínez-Linares, J., Parra-Sáez, C., Tello-Liéban, C. & López-Entrambasaguas, O. 2019. Should We Be Trained to Train? Nursing Students' and Newly Qualified Nurses' Perception on Good Lecturers and Good Clinical Preceptors. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(24), 4885.

- Masoumpoor, A., Borhani, F., Abbaszadeh, A. & Rassouli, M. 2017. Nursing students' perceptions of teachers' uncivil behaviors: a qualitative research. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*, 10, 10.
- Meretoja, R. 2003. Nurse competence scale. Doctoral dissertation. *Annales Universitatis Turkuensis D578. Scripta Lingua Fennica Edita*. Turku.
- Merriam-Webster 2023. "Definition of competence". Saatavilla: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/competence>. Viitattu 9.5.2023
- Mikkonen, K., Tuomikoski, AM., Sjögren, T., Koivula, M., Koskimäki, M., Lähteenmäki, ML., Mäki-Hakola, H., Wallin, O., Sormunen, M., Saaranen, T., Koskinen, C., Koskinen, M., Salminen, L., Holopainen, A. & Kääriäinen M. 2020. Development and testing of an instrument (HeSoEduCo) for health and social care educators' competence in professional education. *Nurse Education Today*, 84, 104239.
- Mikkonen, K., Koskinen, M., Koskinen, C., Koivula, M., Koskimäki, M., Lähteenmäki, M. L. & Kääriäinen, M. 2019a. Qualitative study of social and healthcare educators' perceptions of their competence in education. *Health and Social Care in the Community*, 27(6), 1555–1563.
- Mikkonen, K., Koivula, M., Sjögren, T., Korpi, H., Koskinen, C., Koskinen, M., Kuivila, H., Lähteenmäki, M.L., Koskimäki, M., Mäki-Hakola, H., Wallin, O., Saaranen, T., Sormunen, M., Kokkonen, K.M., Kiikeri, J., Salminen, L., Ryhtä, I., Elonen I. & Kääriäinen, M. 2019b. TerOpe-kärkihanke. Sosiaali-, terveyst- ja kuntoutusalan opettajien osaaminen ja sen kehittäminen. Oulun yliopisto. Oulu.
- Mikkonen, K., Kyngäs, H. & Kääriäinen, M. 2015. Nursing students' experiences of the empathy of their teachers: a qualitative study. *Advances in Health Sciences Education: Theory and Practice*, 20(3), 669–682.
- Mogan, J. & Knox, J.E. 1987. Characteristics of 'best' and 'worst' clinical teachers as perceived by university nursing faculty and students. *Journal of Advanced Nursing*, 12, 331–337.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. & Altman, DG. 2009. The Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *BMJ*, 339, b2535.
- Mukaka, M. 2012. Statistics corner: A guide to appropriate use of correlation coefficient in medical research. *Malawi Medical Journal: The Journal of Medical Association of Malawi*, 24(3), 69–71.
- Mårtensson, G. & Löfmark, A. 2013. Implementation and student evaluation of clinical final examination in nursing education. *Nurse Education Today*, 33(12), 1563–1568.

- Männistö, M., Mikkonen, K., Kuivila, H., Koskinen, C., Koivula, M., Sjögren, T., Salminen, L., Saaranen, T., Kyngäs, H. & Kääriäinen, M. 2020. Health and Social Care Educators' Competence in Digital Collaborative Learning: a Cross-Sectional Survey. *Sage Open*, 10(4), 1–11.
- National League for Nursing (NLN). 2022. Certified Nurse Educator (CNE®), 2022 Candidate Handbook. Academic Nurse Educator Certification Program. Saatavilla: https://www.nln.org/docs/default-source/default-document-library/cne-handbook-2022_revised_08.04.2022.pdf?sfvrsn=4895ef86_3/ Viitattu: 9.5.2023
- National League for Nursing (NLN). 2005. NLN Core Competencies for Academic Nurse Educators. Saatavilla: <https://www.nln.org/education/nursing-education-competencies/core-competencies-for-academic-nurse-educators/> Viitattu: 9.5.2023
- New Nurse Educator. 2023. Saatavilla: <https://new-nurse-educator.utu.fi/> Viitattu: 9.5.2023.
- Niela-Vilén, H. & Hamari, L. 2016. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa: Stolt M., Axelin, A. & Suhonen, R. (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, sarja A:73. Turun yliopisto.
- Nodeh, Z. H., Tayebi, Z., Aghabarary, M. & Tayebi, R. 2020. Nursing students' experiences of faculty incivility: A qualitative exploratory study. *Nursing Practice Today*, 7(2), 121–130.
- Numminen, O., Laine, T., Isoaho, H., Hupli, M., Leino-Kilpi, H. & Meretoja, R. 2014. Do educational outcomes correspond with the requirements of nursing practice: educators' and managers' assessments of novice nurses' professional competence. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 28(4), 812–821.
- Numminen, O., Leino-Kilpi, H., van der Arend, A. & Katajisto, J. 2011. Comparison of nurse educators' and nursing students' descriptions of teaching codes of ethics. *Nursing Ethics*, 18(5), 710–24.
- Numminen, O., Leino-Kilpi, H., van der Arend, A. & Katajisto, J. 2010. Nurse educators' teaching of codes of ethics. *Nurse Education Today*, 30(2), 124–131.
- Nursing and Midwifery Council (NMC). 2018. Standards of Proficiency for Registered Nurses. Saatavilla: <https://www.nmc.org.uk/globalassets/sitedocuments/education-standards/future-nurse-proficiencies.pdf>. Viitattu: 9.5.2023.
- OAJ. 2020. Opettajan arvot ja eettiset periaatteet. Saatavilla: <https://www.oaj.fi/arjessa/opetustyon-eettiset-periaatteet/opettajan-arvot-ja-eettiset-periaatteet/> Viitattu: 9.5.2023

- Oprescu, F., McAllister, M., Duncan, D. & Jones, C. 2017. Professional development needs of nurse educators. An Australian case study. *Nurse Education in Practice*, 27, 165–168.
- Page-Cuttrara, K., Bradley, P. & Baker, C. 2022. Nurse Educator Certification: Overview and Evaluation of the Canadian Association of Schools of Nursing Program. *Quality Advancement in Nursing Education - Avancées en formation infirmière*, 8(4), art. 6.
- Parahoo, K. 2006. *Nursing Research: Principles, Process and Issues*. 2nd edition. Palgrave MacMillan.
- Pihlainen, V., Kivinen, T. & Lammintakanen, J. 2016. Management and leadership competence in hospitals: a systematic literature review. *Leadership in health services*, 29(1), 95–110.
- Pitt, V., Powis, D., Levett-Jones, T. & Hunter, S. 2012. Factors influencing nursing students' academic and clinical performance and attrition: an integrative literature review. *Nurse Education Today*, 32(8), 903–913.
- Ramsburg, L. & Childress, R. 2012. An initial investigation of the applicability of the Dreyfus Skill Acquisition Model to the professional development of nurse educators. *Nursing Education Perspectives* 33(5), 312–316.
- Rattray, J. & Jones, MC. 2007. Essential elements of questionnaire design and development. *Journal of Clinical Nursing*, 16(2), 234–243.
- Riley, P. 2011. *Attachment Theory and the Teacher–Student Relationship*. Routledge, England.
- Rossini, S., Bulfone, G., Vellone, E. & Alvaro, R. 2021. Nursing students' satisfaction with the curriculum: An integrative review. *Journal of Professional Nursing*, 37(3), 648–661.
- Ruotsalainen, H. & Kääriäinen, M. 2018. *Opiskelijan arviointi*. Teoksessa: Saaranen, T., Koivula, M., Ruotsalainen, H., Wärnå-Furu, C. & Salminen, L. (toim.) *Terveysalan opettajan käsikirja*. Tietosanoma.
- Saarikoski, M., Kaila, P., Lambrinou, E., Pérez Cañaveras, R.M., Tichelaar, E., Tomietto, M. & Warne, T. 2013. Students' experiences of cooperation with nurse teacher during their clinical placements: an empirical study in a Western European context. *Nurse Education in Practice*, 13(2), 78–82.
- Salminen, L., Tuukkanen, M., Clever, K., Fuster, P., Kelly, M., Kielé, V., Koskinen, S., Sveinsdóttir, H., Löyttyniemi, E. & Leino-Kilpi, H. 2021. The competence of nurse educators and graduating nurse students. *Nurse Education Today*, 98, 104769–104769.

- Salminen, L., Rinne, J., Stolt, M. & Leino-Kilpi, H. 2017. Fairness and respect in nurse educators' work – nursing students' perceptions. *Nurse Education in Practice*, 23, 61–66.
- Salminen, L., Stolt, M., Koskinen, S., Katajisto, J. & Leino-Kilpi, H. 2013. The competence and the cooperation of nurse educators. *Nurse Education Today*, 33(11), 1376–1381.
- Salminen, L., Stolt, M., Saarikoski, M., Suikkala, A., Vaartio, H. & Leino-Kilpi, H. 2010. Future challenges for nursing education – a European perspective. *Nurse Education Today*, 30(3), 233–238.
- Salminen, L. 2000. Hoitotyön opettajan muotokuva — opettajaan kohdistuvat vaatimukset ja niiden arviointi (Portrait of a nurse teacher — requirements for teachers evaluated). Doctoral dissertation. *Annales Universitatis Turkuensis C158. Scripta Lingua Fennica Edita*. Turku.
- Seppänen, S., Vallimies-Patomäki, M. & Hahtela, N. 2020. Teoksessa: Silén-Lipponen, M. & Korhonen, T. (toim.) Osaamisen ja arvioinnin yhtenäistäminen sairaanhoitajakoulutuksessa – YleSHarviointi-hanke. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020111089877>. Viitattu: 9.5.2023.
- Smith, S.A. 2012. Nurse Competence: a concept analysis. *International Journal of Nursing Knowledge*, 23(3), 172–182.
- Smith-Wacholz, H.C., Wetmore, J.P., Conway, C. & McCarley, M. 2019. Retention of Nursing Students: An Integrative Review. *Nursing Education Perspectives*, 40(6), 328–332.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Uusia käytäntöjä ja rakenteita näyttöön perustuvan hoitotyön osaamisen kehittämiseen. Ehdotukset työelämälle ja koulutukselle. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:3. Helsinki.
- Strandell-Laine, C., Salminen, L., Blöndal, K., Fuster, P., Hourican, S., Koskinen, S., Leino-Kilpi, H., Löyttyniemi, E., Stubner, J., Truš, M. & Suikkala, A. 2022. The nurse teacher's pedagogical cooperation with students, the clinical learning environment and supervision in clinical practicum: a European cross-sectional study of graduating nursing students. *BMC Medical Education*, 22(1), 509.
- Tang, F., Chou, S. & Chiang, H. 2005. Students' perceptions of effective and ineffective clinical instructors. *The Journal of Nursing Education*, 44(4), 187–192.
- The European Federation of Nurse Educators (FINE). 2023. Mission and values. Saatavilla: https://fine-europe.eu/?page_id=816&lang=en/ Viitattu 9.5.2023.

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsittely Suomessa. Saatavilla: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf / Viitattu 9.5.2023.
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turun yliopisto.
- Uhari, M. & Nieminen, P. 2012. Epidemiologia & biostatistiikka. 2. painos. Kustannus Oy Duodecim, Helsinki.
- Ujváriné, A. S., Zrínyi, M., Tóth, H., Zékányné, I. R., Szögedi, I. & Betlehem, J. 2011. The role of faculty and clinical practice in predicting why nurses graduate in Hungary. *Nurse Education Today*, 31(1), 94–101.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129>. Viitattu 9.5.2023.
- van Dyk, E., van Rensburg, G. & Janse van Rensburg, E. 2022. The educator as facilitator of trust in the nursing education environment. *PloS one*, 17(8), e0266240.
- Varagona, LM. & Hold, JL. 2019. Nursing students' perceptions of faculty trustworthiness: Thematic analysis of a longitudinal study. *Nurse Education Today*, 72, 27–31.
- Vipunen. 2023. Opetushallinnon tilastopalvelu. Ammattikorkeakoulutus. Opiskelijat ja tutkinnot. Saatavilla: <https://vipunen.fi/fi-fi/amk/Sivut/Opiskelijat-ja-tutkinnot.aspx/> Viitattu 9.5.2023.
- World Health Organization (WHO). 2021. Global strategic directions for nursing and midwifery 2021–2025. Saatavilla: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/344562/> Viitattu: 9.5.2023.
- World Health Organization (WHO). 2020. State of the world's nursing 2020: Investing in education, jobs, and leadership. Saatavilla: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240003279/> Viitattu: 9.5.2023.
- World Health Organization (WHO). 2016. Nurse Educator Core Competencies. Saatavilla: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/258713>. Viitattu: 9.5.2023.
- World Health Organization (WHO). 2013a. Global health workforce shortage to reach 12.9 million in coming decades. Saatavilla: <https://www.who.int/mediacentre/news/releases/2013/health-workforce-shortage/en/> Viitattu: 9.5.2023.
- World Health Organization (WHO). 2013b Transforming and Scaling up Health Professional Education and Training. Saatavilla:

<https://www.who.int/publications/i/item/transforming-and-scaling-up-health-professionals%E2%80%99-education-and-training/> Viitattu: 9.5.2023.

Liitteet

Liite 1. Tietokantakohtaiset hakulausekkeet ja hakutulokset

TIETOKANTA	HAKULAUSEKE	RAJAUS	TULOS
PubMed	("nursing teacher*" OR "nurse teacher*" OR "health care teacher*" OR "healthcare teacher*" OR "nurse educator*" OR "healthcare educator*" OR "health care educator*" OR "healthcare educator*" OR "nurse lecturer*" OR "healthcare lecturer*" OR "health care lecturer*" OR "educational administrator*" OR "nursing mentor*" OR "nursing facult*" OR "Faculty, Nursing"[Mesh]) AND (competenc* OR "professional competenc*" OR proficiency OR "teaching skill*" OR "pedagogical skill*" OR expert* OR "Professional Competence"[Mesh]) AND ("nursing student*" OR "nurse student*" OR "student nurse*" OR "Students, Nursing"[Mesh])	suomi, englanti	2217
CINAHL	("nursing teacher*" OR "nurse teacher*" OR "health care teacher*" OR "healthcare teacher*" OR "nurse educator*" OR "healthcare educator*" OR "health care educator*" OR "healthcare educator*" OR "nurse lecturer*" OR "healthcare lecturer*" OR "health care lecturer*" OR "educational administrator*" OR "nursing mentor*" OR "nursing facult*" OR (MH "Faculty, Nursing") AND (competenc* OR "professional competenc*" OR proficiency OR "teaching skill*" OR "pedagogical skill*" OR expert* OR MH "Professional Competence") AND ("nursing student*" OR "nurse student*" OR "student nurse*" OR MH "Students, Nursing, Baccalaureate" OR MH "Students, Nursing"))	suomi, englanti, vertais- arvioitu	1522
ERIC	("nursing teacher*" OR "nurse teacher*" OR "health care teacher*" OR "healthcare teacher*" OR "nurse educator*" OR "healthcare educator*" OR "health care educator*" OR "healthcare educator*" OR "nurse lecturer*" OR "healthcare lecturer*" OR "health care lecturer*" OR "educational administrator*" OR "nursing mentor*" OR "nursing facult*") AND (competenc* OR "professional competenc*" OR proficiency OR "teaching skill*" OR "pedagogical skill*" OR expert* OR DE "Teaching Skills" OR DE "Teacher Competencies")	suomi, englanti vertais- arvioitu	272
Medic	("nursing teacher" "nurse teacher" "health care teacher" "healthcare teacher" "nurse educator" "healthcare educator" "health care educator" "healthcare educator" "nurse lecturer" "healthcare lecturer" "health care lecturer" "educational administrator" "nursing mentor" "nursing faculty" opet* "hoitotyön opettaja" "terveysalan opettaja" "sairaanhoidon opettaja" "Faculty, Nursing") AND (osaami* kompetens* "ammattillinen osaaminen" ammattitai* "Professional Competence" "professional competencies")	suomi, englanti vertais- arvioitu	417
Manuaalinen haku			8
		YHTEENSÄ	4436

Liite 2. Kirjallisuuskatsauksen tutkimukset

Tekijät, vuosi ja maa	Tutkimuksen tarkoitus	Otanta ja kohderyhmä (n)	Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä	Keskeiset tulokset	Arviointi pisteet
Dejene ym. 2022 Etiopia	Arvioida hoitotyön, kätilötyön ja bioanalytiikan opettajien opetuskompetenssia ja siihen liittyviä tekijöitä Etiopiassa.	-kokonaisotanta: hoitotyön, kätilötyön ja bioanalytiikan opiskelijat, n=112 opettajat ja opiskelijaohjaajat samoilta koulutusaloilta, n=147	-kyselylomake: WHO:n kompetenssimäärittelyyn perustuva kyselylomake -tilastollinen analyysi	-Opiskelijoiden sukupuoli oli yhteydessä osaan tutkimusmuuttujista. -Opettajien toiminnassa toteutui parhaiten opiskelijoiden arvostaminen aikuisopiskelijoina sekä opiskelijoiden orientoiminen oppimistavoitteisiin, opiskelumateriaaleihin, arviointiin ja oppimismenetelmiin. -Opettajilla oli opiskelijoiden mielestä aukkoja kompetenssissaan seuraavilla osa-alueilla: digitaalisten oppimiskäytöjen johdonmukainen käyttö, oppimista edistävää ilmapiiriä luominen, neuvonnan ja psykososiaalisen tuen tarjoaminen, monipuolisten arviointimenetelmien käyttö ja aktiivisten oppimismetodien hyödyntäminen.	15/20
Strandell-Laine ym. 2022 Suomi, Saksa, Islanti, Irlanti, Liettua, Espanja	Kuvailla ja vertailla valmistuvien hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia hoitotyön opettajan pedagogisesta yhteistyöstä opiskelijoiden kanssa ja ohjauksesta opiskelijoiden viimeisellä harjoittelujaksolla ja analysoida kokemuksiin yhteydessä olevia tekijöitä kuudessa Euroopan maassa.	-mukavuusotanta: hoitotyön opiskelijat, n=1796	-kyselylomake: muokattu Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher (CLES+T) Scale, johon oli lisätty uusi alaotio, joka mittaa opettajan pedagogista yhteistyötä opiskelijoiden kanssa -tilastollinen analyysi	-Opiskelijoiden kokemukset opettajan pedagogisesta yhteistyöstä, kliinisestä oppimisympäristöstä ja ohjauksesta viimeisellä harjoittelujaksolla olivat pääasiassa positiivisia. -Opiskelijoiden koulutustausta oli yhteydessä heidän kokemuksiinsa näillä kolmella osa-alueella. - Taustamuuttujista nimetty ohjaaja ja teoriaopintoihin tyytyväisyys olivat yhteydessä arviointeihin. -Kokemukset ja opettajien yhteistyön toteutumisesta vaihtelivat maakohtaisesti. -Opiskelijat arvostavat opettajalta saamaansa henkilökohtaista ohjausta ja tukea oppimiseen ja harjoittelun aiheuttamaan stressiin siitä huolimatta, että opiskelijat kokivat haasteita yhteistyössä. -Opiskelijoiden odotukset opettajaa kohtaan eivät täysin heijastaneet tämänhetkistä opettajien toteuttamaa yhteistyötä.	20/20
Salminen ym. 2021	Kuvailla hoitotyön opettajien kompetenssia ja sen yhteyttä valmistuvien	-mukavuusotanta: hoitotyön opiskelijat, n=1796	-kyselylomake: A Tool for Evaluation of Requirements of	-Opiskelijoiden ikä, sukupuoli, työkokemus terveysalalla, opintoihin tyytyväisyys ja arviot omasta opintomenestyksestä olivat yhteydessä arviointeihin. -Opiskelijoiden aiemmalla koulutustasolla ja tai terveydenhuollon	19/20

Suomi, Saksa, Islanti, Irlanti, Liettua, Espanja	sairaanhoitajien itsearviointeihin omasta kompetenssistaan.		Nurse Educator (ERNT) (muokattu sisältö, Likert 4-portainen), NCS-mittari (opiskelijoiden itsearviot) -tilastollinen analyysi	koulutuksella ei ollut yhteyttä arviointeihin. -Erot arvioinneissa maiden välillä olivat tilastollisesti merkitseviä. -Opettajien kompetenssi arvioitiin yleisesti suhteellisen hyväksi (3,0). -Matalimmat arviot suomalaisilta opiskelijoilta opettajat saivat kompetenssistaan ohjata opiskelijoita päätöksentekotaitojen kehittämisessä, ja opiskelijoiden rohkaisemisessa yhdistää teoria ja käytäntö.	
El Hachi 2020 Arabiemiirikunnat	Kuvailla hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia hoitotyön opettajien epäsopivasta käytöksestä hoitotyön koulutuksessa Arabiemiirikunnissa.	-tarkoituksenmukainen otanta ja lumipallo-otanta: hoitotyön opiskelijat, n=9	-puolistrukturoitu yksilohaastattelu -Colaizzin seitsemän vaiheen analyysi	-Opettajien epäsopiva käytös jakautui tunteellisesti traumaattiseksi kokemukseksi, koulutukseen sitoutumattomiksi opettajiksi, vähentyneeksi opiskelumotivaatioksi, tiettyjen opiskelijoiden suosimiseksi, kulttuurisesti ja seksuaalisesti sopimattomaksi käyttäytymiseksi ja opiskelijoiden selviytymiskäyttäytymiseksi. -Opettajien huonot opetustaidot ja puutteet valmistautumisessa ja opetuskompetenssissa koettiin epäsopivana käytöksenä opiskelijoita kohtaan. -Opettajilla esiintyi välinpitämättömyyden asennetta opiskelijoiden oppimista kohtaan, johon liittyi tunnille valmistautumattomana tuleminen, vanhentuneen tiedon esittäminen, opiskelijoiden oppimistarpeiden huomioimattomuus, arvioinnin laiminlyöminen ja epätehokkaiden opetusmenetelmien käyttäminen.	16/20
Nodeh ym. 2020 Iran	Kuvailla hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia opettajien epäkohteliaisuudesta	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=14	-puolistrukturoitu haastattelu -sisällönanalyysi	-Opiskelijoiden kuvasivat epäkohteliaisuuden esiintyvän piilotettuna ja ilmeisenä opettajan toiminnassa. -Piilotettu epäkohteliaisuus esiintyi puutteellisena opetettavan aiheen hallintana, tarkkaamattomuutena luokan opetusilmapiirin suhteen, kyvyttömyytenä hallita luokkaa ja epäreiluna arviointina. -Ilmeinen epäkohteliaisuus ilmeni puheen ja käytöksen ristiriitaisuutena, auktoritatiivisena käytöksenä ja epäsovinnaisena käyttäytymisenä.	17/20
Heinonen ym. 2019 Suomi	Kuvata hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia hoitotyön opettajan mentoroinnista ja digitaalitekniikan	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=15	-puolistrukturoitu ryhmähaastattelu -induktiivinen sisällönanalyysi	-Opiskelijat tunnustivat opettajilla olevan puutteelliset digitekniikataidot. -Opiskelijat kaipasivat lisää ohjausta itsearviointiin ja oppimisen arviointiin. -Opiskelijat kokivat haastavissa tilanteissa heidän opettajiensa pystyvän tukemaan heitä ja olemaan tietoinen opiskelijoiden vastuista ja ohjaamaan opiskelijoita keskittymään heidän ammatilliseen kasvuunsa.	16/20

	käytöstä kliinisessä ympäristössä.				
Kamphinda & Chilemba 2019 Malawi	Selvittää ja kuvata hoitotyön opiskelijoiden näkemyksiä saamastaan sekä toivomastaan ohjauksesta ja tuesta kliinisessä ympäristössä sekä heidän mieltymyksiään liittyen kliiniseen oppimisympäristöön.	-tarkoituksenmukainen otanta: kyselytutkimus; hoitotyön opiskelijat, n=120 haastattelututkimus; hoitotyön opiskelijat, n=20	-kyselylomake: kirjallisuuteen perustuva kyselylomake -tilastollinen analyysi -yksilöhaastattelu -sisällönanalyysi	-Opiskelijat olisivat halunneet tukea ja ohjausta, mutta eivät olleet tyytyväisiä kliinisessä ympäristössä saamaansa ohjaukseen ja tukeen. -Opiskelijat kokivat jäävänsä yksin ja yhdistettynä puutteelliseen valvontaan ja ohjaukseen heidän oppimisensa vaarantui ja motivaatio laski. -He olisivat halunneet enemmän tukea erityisesti opettajilta. -Opiskelijat eivät olleet tyytyväisiä palautteen saantiin.	määrällinen 16/20 laadullinen 16/20
Varagona & Hold 2019 Yhdysvallat	Kuvata hoitotyön opiskelijoiden käsityksiä opettajien luotettavuudesta.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=77	-puolistrukturoitu fokusryhmähaastattelu 3x/2v. -temaattinen sisällönanalyysi	-Opettajien huolehtivaisuus, vastaanottavaisuus ja lähestyttävyyden edistivät luottamuksen kehittymistä. -Kompetenssi luottamuksen edistäjänä viittasi opettajien tietämykseen, tehokkuuteen opettajana, luentoihin sitoutumiseen ja valmistautumiseen sekä ammatillisuuteen. -Opettajan korkeaan moraaliin luottamuksen edistäjänä viittasi avoimielisyys, kunnioitus, tavoitettavuus ja reiluus. -Osa opettajista ylitti velvollisuutensa ja oli opiskelijoiden mielestä auttavaisia, vastaanottavaisia ja huolehtivaisia. -Luottamus opettajaan on jatkuva prosessi, joka vahvistuu ajan myötä ja jota uudelleenarvioidaan ajan kuluessa.	16/20
Masoumpoor ym. 2017 Iran	Kuvailla hoitotyön opiskelijoiden käsityksiä opettajien epäammattillisesta käytöksestä.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=13	-puolistrukturoitu haastattelu -induktiivinen sisällönanalyysi	-Opettajilla koettiin esiintyvän häiritsevää käytöstä, kuten nöyryyttämistä, opiskelijoiden puutteellista tukemista ja epäluottamusta, jotka vaikuttivat kommunikaatioilmapiiriin. -Opettajilla esiintyi eettistä ilmapiiriä häiritsevää käytöstä ja piirteitä, kuten pakottamista, aggressioita, häiritsemistä ja itsekeskeisyyttä. -Opettajien taholta ilmeni myös oppimisilmapiiriä häiritsevää käytöstä, kuten puutteita opetustaidoissa ja ajanhallinnassa sekä säännöistä piittaamattomuutta, jotka häiritsivät tarkoituksenmukaista opettamista ja tehokasta oppimista.	15/20

				<p>-Opiskelijat toivat esiin opettajan puutteellisen vaivannäön muiden tiedon ja taitojen esilletuomisessa ja korostivat opettajan velvollisuutta kunnioittaa opiskelijoita.</p> <p>-Opettajien pedagogisen kompetenssin puute ilmeni epäammattillisena käyttäytymisenä, johon liittyivät opetuksen tehottomuus, opettajien saavuttamattomuus ja epäreiluus.</p>	
Salminen ym. 2017 Suomi	Kuvata, kuinka reilun ja kunnioituksen eettiset periaatteet toteutuvat hoitotyön opettajien työssä opiskelijoiden arvioimana.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=202	<p>-kyselylomake: Nurse Educators' Ethics and Value Base-mittari</p> <p>-tilastollinen analyysi</p>	<p>-Opiskelijoiden ikä, sukupuoli, koulutusohjelma tai aiempi terveydenhuollon koulutus eivät olleet yhteydessä kokemuksiin opettajan kunnioituksesta ja reiluudesta.</p> <p>-Opettajat olivat suhteellisen reiluja ja kunnioittavia esimiehiä, ohjaajia ja hoitotyön johtajia kohtaan, mutta eivät opiskelijoita kohtaan.</p> <p>-Opettajat tuntevat eettiset periaatteet hyvin.</p> <p>-Opettajat eivät aina kunnioita opiskelijoiden yksilöllisiä mielipiteitä.</p>	18/20
Laapio ym. 2014 Suomi	Kuvata hoitotyön opettajien tutkimustiedon käyttöä opetuksessa opiskelijoiden arvioimana sekä siihen yhteydessä olevia tekijöitä.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=202	<p>-kyselylomake: Hoitotyön opettajan opetuksen tieteellinen perusta -mittari (muokattu).</p> <p>-tilastollinen analyysi ja avoimissa kysymyksissä induktiivinen sisällönanalyysi</p>	<p>-Opiskelijoiden sukupuoli ja aiempi terveysalan koulutus olivat yhteydessä arviointeihin.</p> <p>-Opettajat käyttivät eniten näyttöön perustuvaa ja perinteistä hoitotyön opetusta.</p> <p>-Opettajien tietolähteenä on pääasiallisesti hoitotieteellinen tieto ja opetus perustuu suurimmaksi osaksi tutkimustuloksiin</p> <p>-Opettajat eivät useinkaan kyseenalaistaneet käytännössä vallitsevia käytänteitä tutkimustiedon avulla.</p> <p>-Opettajat ohjasivat opiskelijoita hyvin tutkimustiedon käyttöön.</p> <p>-Opettajilla on hyvät valmiudet tutkimustiedon käyttöön opetuksessa.</p> <p>-Hoitotyön opettajat edellyttivät myös opiskelijoilta paljon tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa.</p>	19/20
Kettunen ym. 2013 Suomi	Kuvailla hoitotyön opiskelijoiden käsityksiä opettajien kliinisestä osaamisesta.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=200	<p>-kyselylomake: Hoitotyön opettajan kliinisen osaamisen perusta -mittari (Lukkarinen 2006)</p> <p>-tilastollinen analyysi</p>	<p>-Opiskelijoiden ikä, sukupuoli, koulutusohjelma ja työkokemus olivat yhteydessä arviointeihin.</p> <p>-Opiskelijat arvioivat opettajien kliinisen osaamisen hyväksi kriittisesti sairaan potilaan akuuttihoitotyössä, potilaan perus- ja kokonaisuhoitoon liittyvässä hoitotyössä ja lääkehoidossa.</p> <p>-Tyydyttävää opettajien osaaminen oli psykososiaaliseen turvallisuuteen sekä mielenterveyteen ja päihteiden käyttöön liittyvässä hoitotyössä.</p>	18/20

Salminen ym. 2013 Suomi	Arvioida hoitotyön opettajien osaamista perustuen heidän itsearvioihinsa, sekä opiskelijoiden, koulutuksen johtajien, hoitotyön johtajien ja opiskelijaohjaajien toimesta ja kuvailla näiden ryhmien välistä yhteistyötä.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=202; hoitotyön opettajat, n=342; koulutuksen johtajat, n=17 hoitotyön johtajat, n=64; opiskelijaohjaajat, n=64; yhteensä, n=689	-kyselylomake: A Tool for Evaluation of Requirements of Nurse Teacher (ERNT). -tilastollinen analyysi	-Taustamuuttujien yhteyttä tutkimusmuuttujiin ei oltu raportoitu. -Opiskelijat olivat ryhmistä kriittisimpiä arvioinneissaan. -Parhaiten opettajien toiminnassa toteutui ammattikirjallisuuden ja tutkimusten hyödyntäminen. Heikoiten toteutui omien virheiden myöntäminen. -Opettajat antoivat itselleen hyvät pisteet suhteistaan opiskelijoihin, kun taas opiskelijat antoivat heille tästä osa-alueesta huonoimmat pisteet (p=0.001). -Opiskelijat antoivat kaikista ryhmistä huonoimmat arviot arvioinnista. -Opiskelijoiden arvioiden keskiarvot: hoitokompetenssi (3,34), opetustaidot (3,25), arviointitaidot (2,85), persoonallisuuden piirteet (2,88), suhteet opiskelijoihin (3,22), kokonaisarvio (3,11)	17/20
Numminen ym. 2011 Suomi	Analysoida etiikan opettamista ja siinä esiintyviä eroja Suomessa hoitotyön koulutuksessa opiskelijoiden ja opettajien näkökulmasta.	hoitotyön opiskelijat, n=214; hoitotyön opettajat, n=183	-kyselylomake: hoitotyön eettisiin ohjeisiin perustuva kyselylomake -tilastollinen analyysi	-Opiskelijan iällä ja sukupuolella ei ollut yhteyttä arviointeihin opettamisesta, mutta koulutustausta oli yhteydessä arvioihin opetuksen laajuudesta. -Opiskelijoiden mielestä opetusmetodien käyttö oli kapeaa ja perinteistä sekä yksilöllisesti suuntautunutta ja opettajakeskeistä. -Opettajien mielestä heidän opetuksensa laajuus oli huomattavasti suurempi kaikilla alueilla kuin opiskelijoiden käsitys opetuksen määrästä. -Suurin osa opiskelijoista arvioi opettajilla olevan riittävät tiedot eettisten koodien opettamiseen. -Osa opiskelijoista koki jääneensä kokonaan vaille palautetta. -Arviot opettajien riittämättömistä tiedoista perustuivat opettajien käytännöstä irtaantumiseen, opettajan pedagogisten ominaisuuksien tärkeyteen ja puutteisiin tehokkaiden oppimismetodien käytössä. -Opiskelijoiden arvioiden perusteella kompetentit opettajat opettivat enemmän kuin vähemmän kompetentit opettajat.	20/20
Warne ym. 2010 Kypros, Belgia, Englanti, Suomi,	Kehittää yhdistetty ja vertaileva näkemys siitä, mitkä tekijät edistävät opiskelijoiden oppimiskokemuksia kliinisessä	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=1903	-kyselylomake: The Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher (CLES + T) -mittari	-Tutkimuksessa tutkittiin opiskelijan ja opettajan kanssakäymisen tasoa. -Hoitotyön opettaja mahdollisti teorian ja käytännön integroinnin hyvin. -Yhteistyö osaston henkilökunnan ja hoitotyön opettajan välillä toteutui suhteellisen hyvin. -Opiskelijat arvioivat suhteen opiskelijan, ohjaajan ja opettajan välillä olleen hyvä.	19/20

Irlanti, Italia, Hollanti, Espanja, Ruotsi	ympäristössä.		-tilastollinen analyysi		
Meskeill ym. 2009 Irlanti	Kuvata hoitotyön koulutuksen avainosakaryhmien käsityksiä opettajien tämänhetkisestä roolista kliinisessä harjoittelussa Irlannissa.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=40; hoitotyön opettajat, n=112; klinikot, n=22; käytännöistä vastaavat henkilöt, n=16	-fokusryhmä- ja yksilöhaastattelu -induktiivinen sisällönanalyysi	-Ryhmillä oli eriävät näkemykset opettajien kliinisestä uskottavuudesta, näkyvyydestä ja opetuksen tehokkuudesta. -Opiskelijat eivät olleet tyytyväisiä siihen, kuinka paljon opettajat olivat läsnä käytännön jaksoilla, vaikka sitä pidettiin tärkeänä koulutuksen ja käytännön väliselle suhteelle. -Opiskelijat eivät saaneet opettajilta tarpeeksi tukea ja valvontaa ja heidän oli vaikea olla yhteydessä opettajaan. -Opiskelijoiden mielestä opettajat olivat täysin erotettuja käytännöstä ja heiltä uupui kliininen uskottavuus. -Opiskelijoiden mielestä kliinisesti kompetenttien opettajien luennot olivat kiinnostavampia, nykyaikaisempia ja relevantteja.	17/20
Salminen 2000 Suomi, Englanti, Saksa	Selvittää opettajaan kohdistuvia vaatimuksia ja niiden toteutumista kolmessa eri maassa mittarin muodostamiseksi.	-tarkoituksenmukainen otanta: hoitotyön opiskelijat, n=383; hoitotyön opettajat, n=166	-kyselylomake: Hyvän opettajan vaatimukset mittari (1997), jonka pohjalta muodostettiin Opettajamittari (2000) -tilastollinen analyysi	-Opiskelijat arvioivat opettajien osaamista opettajia kriittisemmin. -Opettajien kompetenssi arvioitiin yleisesti hyväksi (3,47). -Eri maista tulevien opiskelijoiden arviot opetustaidoista oli eriäviä. -Englantilaiset opiskelijat arvioivat opettajien osaamisen korkeimmalle. -Suomalaiset opiskelijat arvioivat, että opettajat tiesivät paljon teoriasta ja hoitotieteestä, mutta käytännön hoitotyön taidot olivat heikommat. He arvioivat myös, että heikoiten opettajilla toteutui yhteistyö työelämän, ohjaavien hoitajien ja toisten opettajien kanssa. Opettajien aktiivisempaa osallistumista käytännön harjoitteluihin toivottiin. Opetustaitojen koettiin toteutuneen hyvin, mutta niiden kehittämistä toivottiin. Opettajat eivät myönnä virheitään. -Opiskelijat eivät mielestään saaneet riittävästi palautetta, eivätkä kokeneet sen sisältöä oikeudenmukaiseksi. -Opettajat saattavat pyytää palautetta toiminnastaan, mutta saadulla palautteella ei koettu olevan vaikutusta.	18/20